

„... nu trebuie să ne îndoim că și cuvintele, la fel cu imaginația, pot fi cauză de multe și mari erori, dacă nu ne păzim bine de ele“
Spinoza

Editor:

• **Asociația
Culturală
HELIS**

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL IX, nr. 1 (93), ianuarie 2011 • Apare lunar la SLOBOZIA • 1,0 LEI

Ziua Culturii Naționale

Contribuții ialomițene la Cultura Națională

Muzeul Județean Ialomița a găzduit sâmbătă, 15 ianuarie, de Ziua Culturii Naționale, prima ediție a Simpozionului cu tema „Contribuții ialomițene la cultura națională”.

Simpozionul a fost moderat de Dr. Florin Vlad, director al Muzeului Județean Ialomița.

În cadrul acestei manifestări au fost prezentate comunicări de strategie culturală, istorie, arheologie, literatură, mediu și turism.

Primul dintre invitați, scriitorul Gheorghe Dobre, Președintele Asociației Culturale Helis, asociație care, în momentul de față, numără peste o sută de membri, a prezentat „Activitatea Asociației Culturale Helis în anul 2010”. Scriitorul Gheorghe Dobre, sufletul acestei publicații, a precizat că revista „Helis” ne reprezintă și că noi toți facem posibilă apariția ei.

Ionel Constantin, Directorul Direcției Municipale pentru Cultură, Sport și Tineret, ne-a vorbit despre proiectele culturale slobozene. În discursul său ne aduce la cunoștință faptul că Cinematograful Galax face parte dintr-un proiect amplu de restaurare. De asemenea, domnia sa a mai adăugat faptul că anul acesta va fi ieși de sub tipar monografia Municipiului Slobozia.

Faptul că Ziua Culturii Naționale a fost fixată pe 15 ianuarie înnoobilează această zi, în care nu numai că îl comemorăm pe marele poet Mihai Eminescu, dar este și o zi de reflecție asupra culturii ialomițene, a mai adăugat dânsul.

Următorul pe lista invitaților, ec. Ilie Cioacă, Director în cadrul Consiliului Județean Ialomița, ne-a prezentat „Proiectele Culturale în strategia județului Ialomița”. Domnul Cioacă a început discursul prin

a ne aduce la cunoștință că „Eminescu este în noi, în cultura noastră. Pe acest pământ binecuvântat de Dumnezeu avem multe valori, valori care la rândul lor trebuie promovate; trebuie să dezvoltăm tot ceea ce județul deține. Este meritul Consiliului Județean Ialomița, care a găsit mijloacele financiare pentru a menține cultura în județul nostru.”

Din proiect face parte și situl arheologic național prioritar Orașul de Floci (comuna Giurgeni) - locul de naștere al marelui voievod Mihai Viteazul și prima capitală a județului Ialomița.

În urma programului de punere în valoare a acestui obiectiv istoric, zona tinde să devină un important centru turistic pe harta județului Ialomița.

Oare câți dintre turiștii care străbat grabiți drumul spre Marea Neagră știu că înainte de a trece podul peste Dunare, între Giurgeni și Vadul Oii, au trecut pe lângă câmpul unde, odinioară, a fost vatra unui oraș medieval?

Prof. Elena Pacală, Directorul Direcției pentru Cultură și Patrimoniu Național Ialomița, a prezentat „Atribuțiile DJCPN în promovarea patrimoniului județean - parte a culturii naționale”. Domnia sa vorbește despre un program de restaurare din care fac parte monumentele istorice și despre demersurile jurnalistice care cuprind monumente de for public. Doamna Elena Pacală a amintit activitatea celor doi oameni de cultură, Anghel Papacioc și Ștefan Damian, pentru care s-a ținut un moment de reculegere. Dumnezeu să-i odihnească în pace!

Prof. Șerban Codrin a prezentat comunicarea „250 de ani de la nașterea baronului Johannes von Budai, creatorul celei mai importante opere din

(continuare în pag. 2)

Nicolae TEOHARIE

NEBUNI DE EMINESCU

cafeneaua din colț nu e chiar lumea cealaltă
timpul e pe sfârșite, dar așteptarea-i înaltă
din timp a mai rămas ceva doar
prin dărâmăturile unui om, ceva prin vreo poveste
viitorul de mult nu mai este
iar trecutul s-a scurs prin canalizările zilei.

noi îl așteptăm pe domnul nostru, pe adevăratul domn
așa se zvonise că va veni prin trezie și somn

în cafenea era o ceață de cuvinte grea, o ceață tare
niciunul dintre noi nu mai are scăpare.

nu e chiar foarte doisprezece noaptea
când intră unul în haine de singurătate
un ăla pricăjit, al nimănui
că... îi este frig și lui și că ce și-a zis
ce-o mai fi făcând sârmanul dionis
o fi bătrân, o fi el teafăr?
că mai e vreo fată îndrăgostită de luceafăr

insul era obosit, surpat în ani, în smerenie
foarte, foarte aproape de sfințenie
la nici un metru antic de ea
hai mă și tu ia și bea
și tu ceva cu noi, o vodcă, o bere

insul ne privește în tăcere. e palid.
și noi ne apropiem pe neauzite de el, ușor, ușor
gurile se mută în graiul unui străin popor
sunt mulți de inși într-însul dar numai unul
își lasă viața în noi și-mi pare că ea cură
încet, repovestită de o străină gură

de n-ar fi cafeneaua și noi căzuți în somn
ne-ar pare că-i chiar domnul,
adevăratul domn

(15 ianuarie 2011)

Ziua Culturii Naționale Contribuții ialomițene la Cultura Națională

(urmare din pag. 1)

literatura română”. Discursul domniei sale debutează prin scurta biografie a scriitorului Ion Budai-Deleanu, autorul operei „Țiganiada”, descriind importanța acesteia și subliniind totodată că „Țiganiada rămâne opera numărul unu în literatura română și că, dacă germanii ar fi avut-o, ar fi considerat-o epopee.

Prof. Vitalie Buzu, de la Colegiul Național „Mihai Viteazul” Slobozia, ne-a prezentat „Dispariția Orașului de Floci”.

Orașul de Floci a fost prima capitală a județului Ialomița și, conform scrierilor lui Nicolae Iorga, aici a trăit multă vreme mama lui Mihai Viteazul. Păstrată în istorie ca Doamna Teodora, l-a născut lângă Giurgeni de astăzi, cel mai probabil în anul 1558, pe viitorul domn Mihai, dintr-o legătură cu Pătrașcu cel Bun.

Orașul a decăzut datorită războaielor ruso-turce duse în zonă în secolul al XVIII-lea, dar și schimbării parțiale a cursului Dunării. În locul orașului s-a format comuna Piua-Petrii, dispărută și ea în urma inundațiilor din prima parte a sec. al XX-lea.

Majoritatea istoricilor sunt de părere că denumirea Orașului de Floci provine de la comerțul cu lână (flocus) practicat de oierii ce coborau în zonă, în timpul transumanței.

Mai multe campanii de săpături arheologice au scos la iveală numeroase urme ale vechiului centru urban: trei biserici și trei necropole, locuințe, ceramică.

Domnul Alexandru Bulandra, Directorul Bibliotecii Municipale „Constantin Țoiu” Urziceni, ne prezintă „Fenomenul Mioritic” simbolul viu al culturii naționale”.

Dumnealui pornește o anchetă literară plecând de la note informative, martori, reconstituiri și „testul cunoașterii surselor”. Scopul acestei anchete este demonstrarea paternității poetului de la Mircești, Vasile Alecsandri, toate acestea pentru a afla dacă Miorita este o baladă populară sau o lucrare cultă.

Specialiștii muzeului au prezentat pe rând comunicări cu privire la istoria din spatele arheologiei.: Dr. Emilia Corbu - „Premisele cercetărilor arheologice de la Vlădeni-Popina Blagodeasca”; Dr. Elena Rența - „Cercetări arheologice de salvare la Ciulnița, jud. Ialomița” ;

Dr. Florin Vlad, muzeograf Cătălina Cernea, Ioan Cernău - „Vechii locuitori ai Ialomiței în mileniul V î.Hr.”; Dr. Gheorghe Matei, Radu Coman - „Cercetări arheologice la Orașul de Floci în anul 2010”.

Prof. Petre Teodor, coordonatorul Sucursalei „Cygnus” Ialomița a Societății Ornitologice Române, ne-a încântat printr-o comunicare susținută de o prezentare Power-Point cu tema „20 de ani de activitate ornitologică în județul Ialomița”.

Florin Munteanu, Președinte al Fundației de Turism și Ecologie a Dunării de Jos „Ciulinii Bărașanului”, a susținut comunicarea cu tema „Turism și natură în Ialomița”.

La simpozion au participat scriitori, poeți, istorici, oameni de cultură, dintre care cei mai mulți sunt membri ai Asociației Culturale Helis: Vasile Aionesei, Radu Vasile, George Stoian, Ion Popa, Florin Ciocca, Florentina Loredana Dalian, Vasile Iordache, Nicu Teoharie, Dan Elias, Adria Bănescu, Mihai Drăgoi, Vasile Pană, Titi Damian, Ion Alecu, Ion Neșu, Jean Cheptea.

Din partea presei au fost prezenți reprezentanți de la posturile de radio și televiziune din Slobozia, *Radio Campus*, *Antena 1*, săptămânalul *Ialomița*.

A fost un prilej ca, de Ziua lui Eminescu și prima Zi a Culturii Naționale, să ne amintim și să reflectăm asupra proiectelor noastre de interes național, să spunem ce am făcut și, mai ales, să gândim și să facem ceea ce nu am făcut.

Liliana Burlacu,
Muzeul Județean Ialomița

159 de ani de la Unirea Principatelor

În urmă evenimentelor din 1848, din cele trei provincii Românești, Marile Puteri ale Europei, au rămas totuși cu un ecou despre doleanțele românilor.

Astfel că, un prim eveniment care a adus la masa tratativelor Marilor Puteri, problema țărilor române, a fost Războiul Crimeii. Deciziile adoptate prin [Tratatul de pace de la Paris](#) (18/30 martie 1856), prevedeau intrarea Principatelor Române sub garanția colectivă a puterilor europene, revizuirea legilor fundamentale, alegerea Adunărilor ad-hoc, atât în Moldova cât și în Țara Românească, care să exprime atitudinea românilor în privința unirii, integrarea în granițele Moldovei a trei județe din sudul Basarabiei (Cahul, Bolgrad, Ismail), trimiterea în Principate a unei Comisii Europene cu misiunea de a propune „bazele viitoarei lor organizări”, libertatea navigației pe Dunăre, ș.a.

Dintre aceste prevederi, cel mai mult a cântărit alegerea Adunărilor ad-hoc, care au votat în 1857, următoarele Rezoluții:

-Respectarea drepturilor Principatelor și îndeosebi a autonomiei lor în cuprinderea vechilor lor [capitulații](#) încheiate cu Înalta Poartă în anii 1393, 1460, 1511 și 1634;

-Unirea Principatelor într-un stat sub numele de România;

-Prinț străin cu moștenirea tronului, ales dintr-o dinastie domnitoare dintre cele europene și ai cărui moștenitori să fie crescuți în religia țării;

-Neutralitatea pământului Principatelor;

-Puterea legiuitoare încredințată Adunării Obștești, în care să fie reprezentate toate interesele nației.

Aceste dorințe, au fost discutate de către puterile europene, un an mai târziu, în 1858, la Paris. Rezultatul dezbaterilor, nici nu anula ideea Unirii, dar nici nu o ajuta prea mult să se realizeze. Astfel, principalele puncte ale „Convenției de la Paris”, au fost următoarele:

-Principatele își păstrau autonomia sub suzeranitatea Porții și sub protecția celor șapte puteri;

-Se adopta denumirea de Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei, fiecare având instituții proprii;

-Se înființau instituții comune precum Comisia Centrală de la Focșani (care elabora proiectele de legi de interes comun), Înalta Curte de Justiție și Casație, armata;

-Se prevedeau principii de organizare și modernizare a viitorului stat (separația puterilor în stat, desființarea privilegiilor de clasă, egalitatea în fața legii, drepturi politice pentru creștini, libertatea individuală);

-Dreptul de vot rămânea censitar.

După încheierea Convenției de la Paris, care avea să joace rolul unei veritabile Constituții a Principatelor, au urmat alegerile pentru Adunările Elective, care urmau să îi desemneze pe cei doi domni.

Acesta este momentul culminant. Căci românii au dat dovadă de tact diplomatic, și totodată de dorință arzătoare de Unire, și au ales atât în Moldova, la 5 ianuarie, cât și în Țara Românească, la 24 ianuarie, același domn: Alexandru Ioan Cuza.

Prin această dublă alegere, s-a realizat Unirea Principatelor într-o formă deplină, întrucât Marile Puteri, puse în fața faptului împlinit (după o expresie a lui Nicolae Iorga), nu au putut decât să confirme Unirea.

Acest eveniment luminos a fost de asemenea și un pas important către Unirea cea Mare din 1918.

Scriitori ialomițeni de azi

APĂ NEAGRĂ

de Nicolae Stan

sau

Apocalipsa perpetuă

Până aici, nimic deosebit, dacă descrierea n-ar fi fost intercalată de niște observații (nerostite) ale Șefului, marcate cu litere cursive: „*E o catastrofă generală! Nimeni nu face nimic! Dezastruos! Dați afară fără milă! Niște escroci și niște nemernici!*”

Fotografia cu pricina devine extrem de importantă, întrucât trebuia să însemne recuperarea tradițiilor falsificate de comunism. Numai că fiecare dintre personaje are câte un ics pe chip, apărut în momentul când murea. Președintele conchide în final: „*Fotografia este un document, dar insuficient. Cei doi bătrâni rămași în viață din fotografie trebuie luați ca pretext pentru a reconstitui o epocă, o istorie a acestei localități, pentru a conserva memoria oamenilor care sunt istorii.*” În final, hotărăște să-l trimită pe muzeograful Valere Marinescu pentru a realiza o cercetare sociologică a satului Crăsani pornind de la povestea celor doi bătrâni.

Capitolul al doilea, *Osman* '45- '49 se constituie într-un model de sinteză informativă de securitate, un dosar alcătuit de către specialistul muzeograf Valere Marinescu, referitor la obiectivul „Osman cel negru.” Apar nume și acțiuni codificate, specifice muncii de informație: ruleta, Brâncoveanu, Ion Crăsăneanu. Cu elan patriotic, până la urmă, Osman Cernomândin este identificat între cei din fotografia de la nuntă: Pandrea Mihai, Băncilă Paul, Crăciun Mituș, Toma Aurel, Ilie Iulian, Moise Olimpia și Moise Ștefan, cărora li se fac fișe biografice însoțite de scurte portrete fizice și morale din perspectiva relațiilor cu regimul nou instalat. Osman este căutat ca dușman al poporului. Considerat ultimul bastion al forțelor contrarevoluționare, este prins și împușcat, printr-o trădare, la cununia lui cu Leu Victoria.

De aici încolo, în cele două sute de pagini, autorul inventează cu mijloace specifice literaturii, într-o țesătură de bijutier, un topos Crăsanii și crăsănenii săi. Îi întâlnim la început mândri de originea lor multiseclară, păstrători ai culturii geților și purtători ai unei istorii contorsionate din care au tășnit nu se știe cum spre lumea modernă. Apariția zorilor noii orânduiri manifestate prin colectivizare este privită de aceștia ca venită de unde nu se știe și acceptată fără convulsii majore. Tot procesul acesta este prezentat într-o dantelărie de scene care au în vedere ierarhii sociale, schimbări la primărie și la C.A.P., obiceiuri păgâne sau inventate, spectacole, scene erotice de mare suculență, apariția televizorului, Cântarea României, inundații catastrofale (Zăporul cel Mare), sistematizarea satului, munca la ceape, apariția unor falși sau adevărați specialiști agronomi, construcția podului de piatră peste Ialomița, scene din decembrie 89, dar mai ales băutură, multă băutură: fie de unul singur, în doi, în familie sau la bufetul din sat. Scenele cu băutură și cu bețivi sunt antologice, numai lipsa de spațiu ne obligă să nu le cităm.

În mijlocul acestor întâmplări, unele dintre ele situate la marginea fabulosului, se află eroii din fotografie, apărând în cele mai surprinzătoare ipostaze, mereu călcând pe marginea destinului. Paradoxal, Crăsanii apare într-un perimetru istoric și geografic bine delimitat, situat pe malul drept al Ialomiței, sub Piscul Crăsani, despărțit în două de „șughița” drumul ce face legătura între Deal și Vale: Mazălii, spre luncă și pisc, și Cămnăru, spre șughiță.

Nu satul impresionează, ci această lume închisă, bezmetică, fără repere morale. Aici, timp de patruzeci de ani, nimeni nu intră și nimeni nu iese. Toate intervențiile din afară vin pe deasupra locuitorilor, fără voia lor, fără să-i influențeze în vreun fel. Se înmulțesc, se omoară, se împerechează, se îmbată, muncesc fără scop. Toate întâmplările n-au rezonanță în sufletele lor, trec indiferenți pe lângă ele. Acționează mecanic, brute și mașini. Protagonistii sunt mereu aceiași, de multe ori își schimbă rolurile. Este o lume neașezată, ce trăiește, fără să știe, o perpetuă apocalipsă, asemenea curgerii nestăvilite a apei la inundații.

Proba timpului nu dă greș atunci când este vorba de o operă literară. De obicei, când apare o nouă creație, toți se năpustesc spre ea, o citesc, își expun puncte de vedere, acceptând-o sau refuzând-o, dar destinul ei este implacabil: uitarea. Timpul nu mai are răbdare, vorba scriitorului. Prea se grăbește, dar și cititorul este nerăbdător,... aș adăuga eu. Apare alta, apoi alta... Desigur, din noianul de cărți tipărite într-un an sau, să zicem, într-un deceniu, doar câteva au șansa supraviețuirii, dacă-și mai aduce aminte cineva... Oricum, o mare literatură are ca fundament puzderia de cărți aproape uitate...

Întâmplarea a făcut să realizez un experiment. Am în mână romanul **APĂ NEAGRĂ** de Nicolae Stan, apărut la editura NEMIRA(1999). L-am primit cu o dedicație onorantă, dar care mi-a lăsat un semn de întrebare, deslușit după mai bine de zece ani: „*Îți dedic acest roman pe care autorul a mizat visul său esențial.*” L-am citit cu aviditatea cu care citisem în aceeași perioadă „Barbarius” de C. Țoiu și „Amantul doamnei Dracula” de Fănuș Neagu, două nume „grele” în romanul românesc contemporan. Atunci am conchis sec: un triumfi românesc pe tema întoarcerii privirii înapoi – nu neapărat cu mânie spre o epocă devenită deja obsedantă. Fiecare dintre cei trei realizaseră „întoarcerea” cu mijloace originale. Îmi propusesem o triplă întâmpinare, dar n-a fost să fie...

Recitesc acum romanul Domnului Nicolae Stan, atent la acea incifrată dedicație și, în final, descopăr că își are miezul ei.

O primă observație: scriitorul Nicolae Stan – de aici seriozitatea demersului rămâne fidel, de la prima la ultima pagină motoului din Platon (apud Marcus Aurelius), o extraordinară lecție pentru creatorul de literatură: „*Cel care vorbește despre oameni trebuie să aibă în vedere cele pământești, ca și cum ar privi de undeva de sus mulțimile de oameni, armatele, culturile agricole, căsătoriile, despărțirile, nașterile, morții, rumoarea confuză a curților de judecată, peste pământurile pustii sau peste mozaicul popoarelor barbare, sărbătorile de bucurie, înmormântările jalnice, piețele publice, amestecul de oameni și lucruri, rânduiala lumii formate din atâtea contrarii.*” Textul acesta, de o maximă concentrare, devine cheia înțelegerii „visului esențial” al autorului, puncte absolut necesară între autor text cititor.

Un prim element ce conferă modernitate romanului este structura sa inedită, doar aparent clasică, cuprinzând cinci capitole, în care evenimentele par să fie prezentate strict cronologic, cu o dispunere simetrică: *Inspeția* (1):90, *Inspeția* (2):95, între care avem *Osman* '45- '49 și *Exodul* cu subcapitolele: *Unu*: '49- '70, *Probe de limbă*:95, *Doi*:70- '80, *Orientări valorice*:95, *Trei*:80- '89, *Cadrul mental – teme, obsesii, conflicte*: '95. Capitolul final, *Execuția*:23 august99 merită un comentariu aparte.

Debutul romanului, *Inspeția* (1):90 este de o originalitate incontestabilă. Președintele și Vicele Direcției culturale din Slobozia, Ialomița, descind la biblioteca și la căminul cultural din Crăsani pentru a evalua stadiul realizării unui colț muzeal care să reconstituie viața localității din perioada interbelică. Este un prilej excelent pentru autor de a analiza cu fină ironie relația șef-subaltern, la câțiva ani după '89: pe de o parte, aceeași aroganță și reticență a șefului, pe de altă parte, aceeași tentativă a femeii de a-și seduce șeful. Între exponatele încropitului muzeu (marame, costume populare, obiecte vechi de metal și de lemn, bani vechi, un patefon interbelic și un disc minuscul) este și o fotografie de nuntă reprezentând o mireasă, un generică și șase bărbați. Portretele personajelor din fotografie sunt realizate de către autor cu minuțiozitatea unui bijutier. Cred că un pictor ar putea reface pictura după descrierea literară: „*Sunt țepeni și înfrigurați. Strânși unul în altul, formând un grup compact, perfect geometrizat. Privesc în față, fix, până la straniețate.*” O altă secvență îi surprinde „*în momentul declicului. Pare că s-au pregătit pentru clipa aceasta, însă trăirea ei o suportă greu, uimiți, aproape speriați.*” Mai încolo, privirile sunt îndreptate spre miri: „*Încordați până la congestionare. În mâna dreaptă, ținută de-a lungul corpului, întinsă, mireasa poartă un buchet de flori cu corolele spre pământ. Degetele mâinii stângi a bărbatului sunt încremenite într-o mișcare de apropiere de miresă.*” Descrierea este întreruptă sec de un comentariu al naratorului trimițând spre cititor: „*Scena ar putea fi interpretată și ca o reacție de respingere din partea amândurora.*” Observația aceasta își va dezvălui adevăratele semnificații de-abia în finalul romanului.

Dincolo de această lume încremenită, cititorul inteligent descoperă, într-un alt registru al lecturii, mașinăria unei întregi societăți. De fapt, Crăsanii rezumă, prin restrângere, prin resorbție, fundamentala așezare a societății românești, intrată într-un ciclu prin anii 50 și care ar fi trebuit să se încheie în anii 90. Atunci ar fi trebuit să se ivească un alt început, dar din nefericire, nu este pregătită. Se creează premisele apariției unei noi apocalipse, generate de faptul că vechii activiști s-au convertit, schimbându-și rapid blănurile. Faptul este marcat de apariția muzeografului Valere Marinescu (altădată lucrător al securității), să-și continue munca de cercetare cu o grupă de studenți condusă de Vintilă Mihăilescu.

Un element care conferă romanului modernitate îl constituie prezentarea, în alternanță cu capitole narative, a rezultatelor cercetării sociologice, pe larg comentate pentru cititor, element ce conferă maximă autenticitate situațiilor: *Probe de limbă*: '95 (pământ, sat, oraș, gospodărie, asociație, muncă, animal, tranziție), *Orientări valorice*: '95 (individualism-colectivism, relația cu neamurile și vecinii, optimism-scepticism moral, extravertire-introvertire) și *Cadrul mental – teme, obsesii, conflicte*: '95.

Rotundul romanului se realizează prin apariția aceluiași Președinte al Direcției culturale, profesorul Moise Constantin, nemulțumit de superficialitatea studiului care realizează o prezentare triumfalistă. Se simte învins, ajuns o victimă sigură a muzeografului, ale cărui sfidări vizează revenirea la ordinea de-abia încheiată: „*Timpul nostru va veni curând. Mai măreț decât își închipuie cineva!*”. Părăsit de adjunctul Mișu, tartorul județean al Cântării României și șeful noilor culturnici, Președintele se consultă cu Adrian, șoferul, asupra situației, ajungând la concluzia: DEMISIA.

Ultimul capitol, *Execuția*: 23 august '99 conține pagini scânteietoare care prezintă detaliile dispariției „protagoniștilor” din fotografie. Momentele sunt cutremurătoare, iar narațiunile sunt capodopere de artă literară. Moise Ștefan, bolnav de glaucom, înghițind pastilă după pastilă de Piafen, imobilizat, așteptându-și sfârșitul, este lovit repetat cu ciomagul de nevastă-sa Olimpia. Pandrea Mihai, cel care cândva trădase, este găsit de către Violeta în casa lui, încercând să salveze câte ceva, în timp ce apa creștea la inundație, dar este sugrumat de femeie pentru trădarea din tinerețe. Fratele Iulian moare înecat chiar de către soția sa Margareta în Ialomița. Băncilă Paul își înscenează moartea lăsându-se într-o fântână, în timp ce Anișoara dă drumul găleții pline cu pământ, zdrobindu-l. Fratele Crăciun Mituș se îmbată crunt, coboară de la moară spre sat pe șughiță, se întâlnește cu milițianul Spirache, îl lovește, apoi își schimbă hainele, dar se înecă în propria vomă. Fratele Toma Aurel își face drum pe jos spre șoseaua națională pentru a ajunge la Slobozia și moare beat, strivit de o mașină de ocazie. Seria omorurilor se încheie cu momentul în care Olimpia asistă la moartea soțului fericit: „*Curbată peste el, îl acoperă masiv, îi ia aerul, privirea, respirația, voința, copleșindu-l, anihilându-l...*”. Fiecare dintre povestirile cutremurătoarelor morți se încheie cu propoziția: „*Și a fost ziua a șaptea*”, apoi a șasea, a cincea, a patra, a treia, a doua, întâia. Este un laitmotiv, invers genezei biblice, conducând la ideea unei alte apocalipse.

Ultima propoziție a romanului, „*Părea că urmează o alta, normală*”, trimite la un final tot atât de înscifrat în semnificații. Verbul „părea” oferă o altă deschidere. Tradusă, ar însemna: lumea a ieșit tragic dintr-o apocalipsă, dar se pregătește să intre în alta.

APĂ NEAGRĂ este un roman total circumscris titlului o metaforă simbol sugerând o lume tulbure la fel ca lumina ochiului invadată de necruțătatea boală. Este un roman greu, accesibil la lectură numai inițiaților, întrucât presupune confruntarea experienței și reflecțiilor cititorului cu ale unui autor-narator format la școala filozofiei. Pe de altă parte, este un roman scris în mai multe registre stilistice, fapt ce presupune stăpânirea tehnicilor narative, descriptive, îmbinate cu elemente stilului publicistic, științific și administrativ. Peste toate se întinde haina ironic-fină a unui narator sobru, lucid, exact, dar detașat de lumea sa bezmetică. Scriitorul a reușit să prindă destinul unei țări în lumea unui sat, într-o parabolă a crăsănenilor, devenit subtil un Macondo, îmbrăcat în haina subtilă a parabolei.

Autorul este, cu certitudine, unul dintre întemeietorii dinastiei viguroase a prozatorilor ialomițeni contemporani, cu nume precum Ioan Neșu, Vasile Radu, Șerban Codrin, Alexandru Bulandra, Gheorghe Dobre, Aurel Anghel, Florentina Loredana Dalian, Adrian Bucurescu, F.M. Ciocea etc, cu reperele sale fundamentale: Constantin Țoiu, Ștefan Bănuțescu, Paul Georgescu...

Frumoasă, distinsă, elegantă, cu gesturi princiare. Chiar mi-o imaginam coborâtă din cine știe ce familie de prinți. Mai interesant decât toate îmi părea faptul că, în ciuda tuturor acestor atuuri, limbajul trupului ei, mimica feței exprimau smerenie, un anume soi de cuminenție și blândețe. Ce plus de frumusețe adaugă unei femei această trăsătură atât de rară, cu care sunt convinsă că te naști. Nu, blândețea nu se poate dobândi; cel mult, o mai poți cultiva.

La cursul de engleză de la *British Council*, stăteam așezați în cerc, astfel că ne puteam vedea unii pe alții. Mi se pare o idee foarte bună. De ce, în școli, ne-or fi aliniind ca pe soldați? Am remarcat-o cu ușurință, se distingea net de mulțime. Oricât mă străduiam să îmi mut privirea de la ea, nu prea reușeam. Făceam ce făceam și trăgeam cu ochiul. Am o atracție nativă către frumusețe. Rămân uitându-mă după oamenii frumoși (copii, femei, bărbați, nu contează), având un singur sentiment: de admirație. Într-un anume fel, am fost nedreaptă dintotdeauna: nu știu de ce, am impresia că în chipurile frumoase îl văd mai degrabă pe Dumnezeu, chiar dacă știu că El se află în noi toți. Am tendința de a asculta cu mai mare atenție pe cei cu înfățișare armonioasă, de a le da mai multă crezare, de a urma cu mai grabnică sârguință sfaturile acestora, de a le sări mai iute și mai necondiționat în ajutor. Păcatul meu să fie!

Clementina mă privea și ea, uneori îmi zâmbea de parcă ar fi avut ceva să-mi spună. Era, însă, destul de tăcută. De vreo două ori, în pauze, își exprimase uimirea și aprecierea: „Tu cum reușești să înveți așa bine?” Zâmbeam și ridicam din umeri. Ce să-i fi răspuns? O dată, asistând la o discuție între mine și o altă colegă, m-a prins de mână, s-a uitat în ochii mei și mi-a declarat: „Dac-ai ști cât de admir! Cum reușești?” Întrebarea se lega de discuția anterioară, în care descriam colegei programul meu zilnic. Mie nu mi se părea că-i nimic de admirat într-o corvoadă care începea la cinci dimineața și se sfârșea târziu în noapte. Dar, la vremea aceea, nu cunoșteam realitatea existenței Clementinei și, implicit, unghiul din care privirea ei devenea atât de admirativă. Eu n-am îndrăznit să-i spun cât îi prețuiesc frumusețea și întreaga prezență; am avut oroare de declarații, în general. Apoi, o teamă, poate nejustificată, de a nu fi interpretată greșit. Nici Clementina nu părea genul care să facă risipă de vorbe de laudă. Mai târziu abia, am aflat însă motivul admirației sale, provenit din raportarea dramei pe care-o trăia, la propria mea existență.

După ultima oră de curs, aceea în care dădusem examenul, la capătul unui drum de câteva luni, mi-a adresat, timid, o invitație la cafea. Tare-aș fi refuzat-o, cu gândul la minutele mele numărate. Dar n-am avut puterea. Ceva striga din ea, un anume mister rămăsese nelămurit, atât de o parte cât și de cealaltă. Mi-am zis că n-o să sară-n aer fabrica tocmai astăzi. Și, de-o fi să sară, mai bine s-o facă fără mine-n ea. Și iată-mă însoțind-o către una dintre cele mai luxoase cafenele ale Bucureștiului. Locul fusese ales de ea.

Doar ce ne-am așezat și mi-a adresat rugămintea:

- Povestește-mi cum decurge o zi la tine!

Nu era nimic interesant de povestit, dar am crezut că-i un mod de-a începe conversația. Totuși, în timp ce-i înșiram banalitățile unei zile, am observat cum îmi sorbea fiecare cuvânt, iar ceea ce-i spuneam părea s-o hrănească.

- Mă trezesc la ora 5. Îmi fac toaleta și tot ce se mai face dimineața, pregătesc micul dejun al copilului. Apoi alerg la autogară. La 6.30 am autobuzul. Îmi continui somnul pe parcursul celor 2 ore și jumătate de drum...

- De cât de departe vii?

- Peste 100 de kilometri. La 10 sunt aici, după curs fug iar la autobuz. Profit de ocazie, să dorm și la ntoarcere. La 15 sunt înapoi, la serviciu. Lucrez până pe la 18, apoi fug și iau copilul de la școală; acasă treburi gospodărești...

- Și tema pentru crusuri când ți-o făceai?

Clementina

- Târziu, după ce adormea copilul. După zece unsprezece noaptea. A doua zi, o iau de la capăt.

M-a atins ușor cu unghia ei fină, foarte lungă și perfect lăcuită, de parcă ar fi vrut să se convingă că sunt reală.

- Cât te invidiez!

Am izbucnit în râs, gata să-mi vărs cafeaua.

- Clementina, tu știi ce spui? Sunt ca un robot. Nu mai sunt în stare să merg în pas de plimbare pe stradă, atât de mult m-am obișnuit cu alergătura. Nu văd un pom, nu văd o floare. Singurul obiect pentru care am ochi este ceasul. La mine, timpul se numără-n secunde. Nu am timp nici să-mi trag sufletul. La serviciu merg și sâmbăta, uneori și duminica. Și tu-mi spui că mă invidiezi?

N-a comentat, doar i-a înflorit zâmbetul, pe jumătate trist. A revenit cu întrebările:

- Dacă ești atât de ocupată, de ce ai venit la acest curs?

- Obligație de serviciu.

- Și dacă refuzai?

- Nici nu vreau să mă gândesc! Tu de ce ai venit?

M-a privit, cu același zâmbet fermecător, apoi a lăsat capul în jos, rușinată de ceva ce numai ea știa. După câteva momente de gândire, și-a desfăcut poșeta elegantă și a scos din ea, așezându-le pe masă, vreo patru flacoane de medicamente. Și pentru că eu tot nu-nțelegeam, a făcut un gest edificator cu mâna către ele:

- De-asta! Pentru că nu mai vreau să le iau.

- Poftim?

- Sunt antidepresive. Acum mai bine de un an, am căzut într-o depresie puternică. Am tot luat medicamente, dar nu-și mai fac efectul. Am venit la curs, să am și eu o activitate. Nu-mi trebuie engleza la nimic. Îmi e suficientă româna pe care am învățat-o de când sunt aici...

- Aici unde?

- În România. Eu sunt din Siria.

- Aș fi jurat că te-ai născut aici! Vorbești foarte bine românește.

- Am avut profesorii cei mai buni. Și destul timp să învăț.

- Clementina, iartă-mă că pun o întrebare aproape vulgară, dar nu pot să-nțeleg în ruptul capului: de ce ai făcut depresie, ce-ți lipsește?

- Păi tocmai aia e: că nu-mi lipsește nimic!

- Cuuun? Ba eu cred că-ți lipsește o mamă de bătaie. Aruncă naibii otrăvurile astea și bagă-ți mințile-n cap!

- Nu te grăbi să mă judeci, până ce nu-ți voi spune totul. Ascultă! Soțul meu e diplomat. Suntem de unsprezece ani în România.

- Nu te iubește?

- O, ba da! Mă iubește mult. Dar problema e că nu mă lasă să fac nimic. M-aș angaja oriunde, aș face orice fel de muncă, numai să nu mă mai simt ca o păpușă vie. Nu-mi dă voie să mă duc nicăieri să muncesc. Știi, la noi nu e obiceiul. Acasă, nu fac absolut nimic: am gârdinar, am bucătar, menajeră, bonă pentru copii. Nici măcar nu conduc. Peste tot mă însoțește șoferul. Cum să nu te urci pe pereți? Dacă ai ști cât aș vrea și eu să trăiesc măcar o zi în ritmul tău!

Așa deci! Acum începeam să pricep de ce, pe lângă admirația pe care mi-o stârnea, Clementina îmi transmitea și un soi de tristețe. Empatizasem cu ea de la bun început. Două lumi intangibile, două existențe aflate la poli opuși, dar care, în mod paradoxal, reușeau să se intersecteze, substituindu-se una alteia pentru scurtă vreme ca-ntr-un illogic joc de copii.

- Și totuși, i-am spus, dacă ai ști cât de mult mi-aș dori să trăiesc eu viața ta! Și zău că nu m-aș mulțumi doar cu o zi.

- Nu, nu! Să nu-ți dorești! Dă-mi voie să-ți spun că, de data asta, tu nu știi ce spui.

Îmi părea din ce în ce mai abătută, iar ceasul meu se apropia în mod fatal de ora la care trebuia să iau startul. Nu-mi venea să o las astfel. Ne vedeam pentru ultima oară. Drumurile noastre nu aveau să mai fie comune de-acum înainte. Ne unise acest curs, mai bine zis ne uniseră două necesități total opuse – a mea, de a-mi îndeplini îndatoririle de serviciu, pentru a face posibilă anihilarea multiplelor lipsuri; a ei – de a se smulge din drama lui „Tocmai asta e: că nu-mi lipsește nimic”. Dar acest tip de coordonate, și dacă se întâlnesc pentru scurtă vreme, nu pot rămâne împreună. Până la urmă, fiecare lume își e suficientă sieși, închisă ca într-o capcană în propriile drame, mai mult sau mai puțin reale, mai mult sau mai puțin inventate, mai mult sau mai puțin dureroase. Aveam să ne despărțim în curând, iar eu nu mă pricepeam să ofer o consolare acestei minunate femei, care mi-a atins sufletul și-a zguduit în mine ceva. În alergătura mea zilnică, uitasem să mai privesc dincolo de oameni, dincolo de învelișul din carne. Copleșită de propriile-mi probleme, n-am mai avut ochi pentru altele, și mai mari, care mă înconjurau. Clementina răsturnase pentru prima dată mitul femeii frumoase, elegante și bogate care nu așteaptă nimic altceva de la viață decât tot mai multă frumusețe, tot mai multă eleganță, tot mai multă bogăție. Aflând că dincolo de „ambalaj” mai este ceva, mi-am felicitat instinctul care nu se lăsase păcălit de o simplă aparență. În fond, femei frumoase mai văzusem. Dar față de ea, în mod inexplicabil, aveam sentimentul pe care-l ai față de o soră.

Cu ochii pe ceas, dând peste cap ultima gură de cafea, îmi stroceam creierii pentru o replică, o consolare, o vorbă de încurajare ceva. I-am spus primul gând care mi-a venit:

- Iată, îți voi arăta ceva ce tu ai, iar mie îmi lipsește: un soț iubitor! Cât de mult valorează pentru orice femeie un soț minunat, care s-o iubească! Uită-te la mine, eu...

- Ce-ți trebuie? Pe tine te iubește Dumnezeu!

Și cu asta făcu semn chelnerului, explicându-și gestul către mine:

- Eu aș mai sta mult și bine. Dar am văzut că te tot uiți la ceas. Așa că...

La încercarea mea de a-mi plăti consumația, a ripostat:

- Plătesc eu tot! Măcar atât să fac și eu!

Măcar atât? Dar eu ce făcusem? Am întrebat-o. Răspunsul a venit cu un soi de indignare: cum ce, adică nu pricepusem?

- Mi-ai arătat că se poate trăi și altfel.

Mda... ce să zic?

La plecare, am întins mâna către flacoanele de medicamente:

- Pe astea pot să le iau eu? Amintire...

A râs.

- Sigur! Oricum nu le mai iau de-o vreme.

M-a întrebat dacă vreau să mă ducă undeva cu mașina. Am refuzat. Dacă tot urma să nu ne mai vedem, preferam să mă despart cât mai repede. Ne-am îmbrățișat și ne-am spus „La revedere” de parcă... chiar urma să ne vedem a doua zi. În drum spre metrou, m-am trezit vorbind singură: „Acum știu de ce o iubesc pe Clementina: pentru că mi-a arătat, într-un mod simplu și discret, cât de mult mă iubește Dumnezeu”.

Am vrut să arunc flacoanele la primul coș de gunoi. Dar am ezitat. Acasă, le-am golit de conținut și le-am pus într-un sertar. Când simt că mi-e greu, când mi se pare că lumea care mă înconjoară e lipsită de strălucire și mari bucurii, deschid sertarul și-mi amintesc că, pentru unii, există o lume și mai urâtă.

Florentina Loredana Dalian

(urmare din numărul trecut)

3. Moștenirea akkadiană

3.2.5 Un răspuns neașteptat

Gata cu ăsta. Trecem la următorul!

Am obosit de atâta alergătură prin lanul de cuvinte...

“*De veghe în lanul de secară*” – titlul romanului lui J.D. Salinger.

Să-l auzim cum freamătă în liniștea nopții multimilenare.

Ce lucru minunat mai este și mintea noastră! Și cât de întins îi este domeniul de cultură! N-a lăsat nici cel mai mic petic neîngrijit!

Curat...

Acum te cureți de mizeria cuvintelor...

...Omul poate fi curat.

...În viziunea tânărului Iov sumerian.

Cum de n-am văzut dintr-odată?

Ce anume?

Firul acela argintiu de păianjen meditativ care se țese îndărătnic și nezărit în pânza întunecată a vremurilor akkadiene.

Cum așa?

Tânărul Iov akkadian s-a gândit și el la problema pusă de înaintașul său. Și i-a dat un răspuns.

Care?

L-ai privit și tu dar n-ai făcut legătura: încă de la nașterea sa, Omul este pătat, necurat!

Răsăritul lui întunecă zarea Universului.

Marii Zei creatori “au înzestrat omenirea cu vorbirea întortocheată:/ Falsitatea și neadevărul li le-au dat pentru vecie.”

Omul este poluat ca izvor de vorbe și gând!

Și din el curg năvalnic, prin miliarde și miliarde și miliarde de canale de scurgere, toate gesturile lui pestilențiale!

Delta infectă a nimicniciei noastre!

...Creierul mi se-nginge... Inima îmi tresaltă spasmodic!

...Transpir abundent! Pulsul a luat-o razna!

Ataaaac de paanicăăăă!!!

Medicamente!!!

4. Moștenirea babiloniană

4.1 Epopeea babiloniană a creației lumii

Să mai citim din cartea vremii...

“*Istoria lumii*”...

Am ajuns la “aprox. 2000 î.Hr. - Migrația amorită”.

Înaintăm către “aprox. 1955 Ur distrus de amoriți și elamiți.”

Mai în aval dăm de “aprox. 1894 Începuturile Babilonului, fondat de către amoriți. Aprox. 1794 Amoriții fondează Regatul Vechiului Babilon (până la 1594): Hammurabi (până la 1750).”

Stop! Care sunt consecințele acestor mișcări istorice în plan cultural-spiritual?

Excurs: “Akkadiana ca limbă a regatului, Marduk, cel mai mare zeu al regatului și <<codul lui Hammurabi>> ca bază pentru un stat vechi orientat...” (17,p.59)

Încă două sublinieri sunt, cred, bine venite; prima: tradiția și cultura statului sumero-akkadian au fost preluate și amplificate la începutul mileniului al II-lea î.Hr. de noul stat al amoriiților; a doua: “Limba sumeriană însă, înlocuită tot mai mult de către graiurile semitice ale akkadienilor și amoriiților, devenise încetul cu încetul o <<limbă moartă>>, învățată în școlile de scribi cu ajutorul gramaticilor și dicționarelor.” (4,p.28)

Acesta ar fi contextul în care au fost scrise ultimele două poeme unde apar personaje de tip Iov - “Dreptul suferind” și “Povestea unui amărât”.

Am avansat deja ipoteza conform căreia temeiul lor cosmogonic și antropologic se află expus în poemul mitic “*Enuma Eliș*” - epopeea babiloniană a creației lumii.(5,pp.13-51)

El era recitat, în temple, în ziua de Anul Nou, pentru ca în anul ce vine “totul să fie în ordine, nimic anormal (secete, inundații, boli etc.)”.

Urmez și eu “*Notița introductivă*” a traducătorului (5,pp.11-13): “Legenda începe cu timpul când nu existau decât cele două principii primordiale: Apsu (apa dulce) și Tiamat (apa sărată). Altfceva nu exista. Din amestecul lor au luat ființă alți zei. Când nepoții lor au devenit așa de turbulenți încât Apsu nu mai avea odihnă...”

Iov, Socrate și Divinitatea

eseu

Moto: “*Cercetați din nou! Dreptatea mea este mereu aici!*”(“*Cartea lui Iov*” 7,29)

ALEXANDRU BULANDRA

Era ceva de neacceptat! Îl înțeleg perfect!

“...acesta s-a decis să-i distrugă, ca să readucă liniștea în ceruri.”

Măsura însă îmi depășește toate așteptările...

“...Dar mai înainte ca planul său să fie pus în aplicare, zeul Ea, cel mai înțelept și mai puternic succesor al lui Apsu, i-a administrat acestuia un narcotic și l-a omorât, preluând el prerogativele divine.”

Vinul doar le ametește, pe când drogul chiar ucide zeitățile...

“Din zeul Ea s-a născut puternicul Marduk.”

Iată și versurile înseși din “Enuma Eliș”, “Tăblița I, 79. În camera soartei, în locuința destinelor./ 80. A fost născut cel mai înțelept și mai capabil dintre zei./ În inima lui Apsu a fost Marduk creat,/ În inima lui Apsu s-a născut Marduk...”

Adică în chiar inima minte a zeității primordiale omorâte...

“83. Cel care l-a născut pe el a fost Ea, tatăl lui./ 84. Cea care l-a născut pe el a fost Damkina, mama sa./ 85. Pieptul mamei sale l-a supt el,/ 86. Doica (lui) care l-a hrănit, l-a umplut de o înaltă strălucire.”

Tatăl său, Ea, se bucura privindu-l, pentru că “91. L-a dăruit cu perfecțiune și i-a dăruit o dublă divinitate./ 92. Cu mult deasupra lor, cu mult îi depășea...”

Ceva îmi atrage atenția în portretul lui Marduk...

“93. Desăvârșite erau membrele sale, mai presus de orice închipuire...”

Nu...

“95. Patru erau ochii săi, patru urechile sale;/ 96.Când își mișcă buzele, foc scânteiază...”

Aici e aici!

Ce anume?

Cifra patru mă duce cu gândul la “Vedeniile proorocului Iezechiel” *din* “Vechiul Testament”. *Pe când se afla rob în regatul Babilonului* - “țara Caldeilor” - , *la începutul secolului al VI-lea î. Hr., profetul evreu vede* “1,4. ...un nor mare și un val de foc, care răspândea în toate părțile raze strălucitoare; iar în mijlocul focului strălucea ca un metal în văpaie. 5. Și în mijloc am văzut ceva ca patru fiare, a căror înfățișare semăna cu chipul omenesc. 6. Fiecare din ele avea patru fețe și fiecare din ele avea patru aripi...”

Într-adevăr, e de reținut pentru mai târziu, când vom ajunge la izvoarele evreiești ale “*Cărții lui Iov*”. Revenim la Marduk și la poemul “*Enuma Eliș*”...

“Auzind despre moartea soțului ei, Tiamat a organizat răzbunarea contra lui Ea și Marduk. În acest scop, ea a creat o armată de monștri îngrozitori...”

“140. Ea a creat vipera, dragonul și lahamu,/ 141. Leul cel mare, câinele turbat, omul-scorpion...”

“Comandant al oștilor sale, Tiamat a numit pe zeul Kingu, care devenise soțul ei.”

“152. “Eu te-am consacrat, te-am făcut mare în sfatul zeilor./ 153. Ți-am dat toată puterea să sfătuiești pe zei./ 154. Cu adevărat tu ești suprem, singurul meu soț ești tu!”

“La început, zeul Ea se hotărâse să înfrunte el armatele monștrilor, dar când a văzut teribila lor înfățișare s-a retras înfricoșat. În cele din urmă a fost însărcinat Marduk să ducă lupta, dar el a condiționat începerea bătăliei de fapătul dacă el este făcut conducător peste toți zeii.”

Cum devenise și Kingu în tabăra lui...

Sar la “Tăblița a III-a, 58. Dacă eu, ca răzbunător al vostru, negreșit/ 59. Trebuie să înving pe Tiamat și să salvez viețile voastre./ 60. Convoacă adunarea și proclamă soarta mea supremă./ 61. Când în Ubşukkina voi vă adunați voioși,/ 62. Cuvântul meu și nu al vostru să hotărască destinele;/ 63. Tot ce eu creez să rămână neschimbat./ 64. Rostirea buzelor mele să nu fie înlocuită...”

Și uite cum “130. Toți zeii cei mari care hotărâsc destinele” se adună și încep să benchetuiască. De aceea, “137. Ei devin greoi și duhul lor se aprinde...”

Ca la oameni...

În această stare...

De ebrietate...

“138. Pentru Marduk, răzbunătorul lor, ei proclamă destinul.”

Dau paginile de hârtie până la “Tăblița IV, 3. Tu ești cel mai onorat dintre marii zei...”

Urmează bătălia lui Marduk cu Tiamat... Interzis depresivilor și cardiacilor!

“60. Către Tiamat cea mânioasă el își îndrepta fața lui./ 61. Între buzele sale el ținea un descântec...”

...Și cu Kingu.

“67. Când el privi, planul lui Kingu fu răsturnat;/ 68. Voința îi fu distrusă și faptele zăpăcite.”

Tabloul uciderii lui Tiamat de către Marduk mă cutremură: “97. Când Tiamat deschise gura, să-l înghită în ea,/ 98. El împinse în ea pe vântul cel rău și ea nu-și mai putu închide buzele./ 99. În timp ce vânturile turbate îi umplură corpul,/ 100. Trupul i se înțepeni, gura rămase încheștată, deschisă./ 101. El zvârle săgeata, ce spânteacă pântecele,/ 102. Îi îmbucătății măruntaiele, îi sfâșie inima./ 104. Supunând-o astfel, el îi stinse viața. 104. El îi aruncă jos cadavrul și se așează pe el.”

“Apoi Marduk - *mai spune traducătorul în rezumatul pe care îl urmă*m - , a spintecat carcasa lui Tiamat în două. O parte a folosit-o la facerea firmamentului cerului, iar pe cealaltă la facerea pământului.”

“145. Marea locuință Eşarra, ce el o făcu cer;/ 146. Aici să-și ea locul Anu, En-lil și Ea.”

La Tăblița V “începe crearea lumii, cu întocmirea marilor aștri...”

“12. El făcu Luna să lumineze, noaptea încredințându-i-o,/ 13. El o destină pe ea, podoaba nopții, să hotărască timpul:/ 14. <<Lunar, fără încetare, să-ți schimbi figura!/ 15. La începutul Lunii, să te ridici peste țară;/ 16. Tu trebuie să luminezi, cu coarnele să arăți șase zile./ 17. În ziua a șaptea, să împlinești (jumătate) coroana./ 18. La luna plină, să stai în opoziție...>>”

Ce s-a întâmplat cu Kingu?

El a devenit un fel de *țap ispășitor*. Iată cum au decurs lucrurile în cazul lui. “Atunci Marduk a instalat pe diferiții zei la locurile lor în cer, spre a determina zilele și sezoanele. Numaidecât zeii s-au plâns că au fost puși la muncă pentru care n-au nici un servitor. Drept răspuns la plângerea lor, Marduk s-a decis să creeze pe om, care să servească pe zei.”

Am recunoscut aici motivația sumeriană a creării omului.

“Tăblița a VI-a, 7. Da, vreau să-l creez pe lullu, pe om./ 8. El va sluji pe zei, ca ei să se odihnească.”

Într-o notă de subsol, citesc: “Numele sumerian este lullillia, din care a derivat lullu.”

Tatăl său, Ea, susține proiectul lui Marduk, completându-l “12. Și dându-i un alt plan pentru liniștea zeilor: 13. <<Să fie predat unul dintre frații lor;/ 14. Acesta să fie sacrificat, pentru a se crea oamenii./ 15. Să se adune aici zeii cei mari;/ 16. Să fie jertfit vinovatul, ca să dăinuiască ei.>>”

Adică va fi jertfit doar unul dintre zeii care o susținuseră pe Tiamat... Kingu!

El va fi ales, întrucât “29. Kingu a fost cel care a stârnit răzvrătirea/ 30. Și a făcut pe Tiamat să se răskoale, să plece la bătălie.”

Nu sunt niciodată pregătit pentru percepția cruzimii! O simt ca pe o vină ancestrală. Iartă-mă, Doamne!

“31. Ei l-au legat pe el și l-au dus la Ea./32. Puseră pe el harapnicul lui și-i tăiară vinele;/ 33. Din sângele lui au făcut pe om./ 34. El fixă serviciul și lăsă liberi pe zei.”

Altfel spus: după crearea omului din sângele lui Kingu, Marduk îi eliberează pe ceilalți zei rebeli.

Aici, cum a observat Mircea Eliade, poemul babilonian reia și reinterpretează tema sumeriană a facerii omului din sângele a doi zei Lagma, jertfii în acest scop. (14,p.61)

(urmare în pag. 15)

Fiind întotdeauna un copil în adâncul ființei sale[1, p. 274], Grigore Vieru este, fără îndoială, cel mai mare poet pentru copii din literatura română și unul dintre cei mai mari din literatura lumii. Mărturie întru susținerea acestei afirmații constituie tirajele de ordinul zecilor de mii ale cărților de versuri pentru copii, dintre care *Albinița* abecedar pentru preșcolari a ajuns la cifra de o sută de mii de exemplare, dar și conferirea, în 1988, a celei mai înalte distincții din domeniul literaturii pentru copii Premiul *Andersen*.

La fel ca și întreaga creație poetică viereană, poezia sa pentru cei mici își are ca punct de geneză acea sfâșietoare singurătate pe care a fost nevoit s-o îndure poetul în copilărie. De fapt, deși se spune că cea mai frumoasă vârstă este copilăria (chiar și în pofida tuturor intemperiilor care ar putea caracteriza-o), această perioadă din viața lui Grigore Vieru, ca și a milioaneilor de semeni de-ai săi, nu a fost una tocmai fericită: a avut imprimată pe ea ca urma unui fier înșoșit pe pielea fragedă a unui copil foametea și războiul, fenomene care, vom vedea, ies din timpul real și-l însoțesc pe cel care le-a gustat amărăciunea întreaga sa viață. În acest sens, Grigore Vieru spunea: *Copilăria mea a fost pârjolită, săraca de ea, de focul războiului și a fost umilită de urmările sale. Jocul meu principal era culesul spicelor pe miriște în urma recoltării, unde găseam mai mult gloanțe ruginite, pentru că nici șobolanii nu stăteau degeaba. O muncă, în fond, zădarnică și un joc destul de trist. Mă legănam pe picioare bolnăvicioși, topit de slabă nutriție. Miriștea sub tălpile mele goale era un fel de acupunctură moldovenească, nu mai puțin veche ca cea chineză, dar întrecând-o ca efect curativ* [1, p. 275].

Probabil că incomensurabila durere a mereu copilului Vieru, dar și grija ca aceasta să nu mai fie trăită, sub nicio formă, de către copiii care, având avantajul de a se naște mai târziu, nu au cunoscut drama foametei și a războiului, îl determină pe artist să se apropie de copii prin intermediul poeziei, să le arate frumusețea lumii, a plaiului natal, dulceța păcii care trebuie gustată cu plenitudinea sentimentului că e cel mai mare dar pe care oamenii pot să și-l fac lor înșiși. Fără pace, ține Grigore Vieru să-i atenționeze pe micii cititori care vor fi conducătorii lumii de mâine, nu este posibil niciunul din elementele indispensabile unei vieți fericite pe care o descrie în *Mulțumim pentru pace*: nici *pâinea albă*, care, evident, e în poezia lui Grigore Vieru mai mult decât un simplu aliment, nici voioșia zburdalnică a copilăriei, nici cântecul duios al fluierului făcut de tata (și poate că nici tata, așa cum a fost în cazul poetului) și nici chiar pomii plini de floare sau *cerul luminos*. De aceea, în acest *Pentru pace, pentru pace / Mulțumim frumos* se poate citi îndemnul: Să prețuiți pacea și să mulțumiți întotdeauna pentru ea: **Mama pâinea albă coace,/Noi zburdăm voios,/ Pentru pace, pentru pace/Mulțumim frumos.//Tata fluiera ne face,/Noi cântăm duios./Pentru pace, pentru pace/Mulțumim frumos, //Înfloresc în jur copacii,/Ceru-i luminos./Pentru pace, pentru pace/Mulțumim frumos.(*Mulțumim pentru pace*)**

Or, setea de pace este, la poporul nostru și, probabil, la alte neamuri ale lumii, mult mai veche decât cea mai mare conflagrație a umanității. În folclorul pentru copii, atestăm această sete de pace în formula de leagăn *Dormi în pace* pe care Grigore Vieru o consideră *Un imn, un mărgeț și fundamental imn închinat păcii. Cel, poate, mai vechi cântec de pace de pe aceste locuri unde ne-am întemeiat* [2, p. 89]. Copilul care a avut cântec de leagăn și de trezire țăcănitul mașinii de cusut (...*Iar noaptea mama / lucra croitoreasă. /Cosea cămăși de pânză / din cânepă scorțoasă. /Și cântecul mașinii / sunând fără oprire /fu cântul meu de leagăn /și cântec de trezire. Cântec cu acul*) a oferit, peste ani, cele mai frumoase cântece de leagăn copiilor acestui meleag.

Această apropiere (despre care am menționat anterior) a poetului de micii săi cititori este una reușită deoarece aici, în spațiul imaculat al poeziei pentru copii, poetul se regăsește pe sine, ea constituie pentru acesta *ploaia curată care îl spală de colbul zilei, îl înșeninează și îl întărește pentru plug*, spre deosebire de poezia pentru maturi, care reprezintă în cazul lui Vieru *aratul pe arșiță într-un pământ uscat* [2, p. 266]. Mai reușește această apropiere și pentru că, așa cum spune Mihai Cimpoi, poetul dispune de toate calitățile necesare în acest sens: *bunătate, tact, inteligență, fantezie vie, dragoste față de toată ființa fragedă* [3, p. 8].

Poeziile pentru copii ale lui Grigore Vieru au un vădit caracter educativ. Majoritatea lor dezvăluie capacitățile de pedagog înăscut ale artistului. Prin catrenele sale pe care copiii le pot memoriza cu ușurință datorită ludicului și muzicalității din ele, Vieru altoiește în conștiința micilor cititori valori general-umane, respectul față de părinți, dragostea pentru patrie și pentru limba maternă. Important e că reușește să facă acest lucru fără a fi plictisitor deloc, ba chiar mai jucăuș și mai vesel decât, poate, toți educatorii și învățătorii cu toată metodică și metodologia pe care aceștia au învățat-o pe băncile școlilor. Grigore Vieru, posedând o artă deosebită a laconicului, a concisului încărcat de semnificații profunde, îi spune micului și fidelului său cititor: **Mama ne mângâie,/Soarele lucește, / Soarele e unul, /Mama una este. (Mama)** și aceste patru versuri, care constituie o metaforă revelatorie ce plasează mama, ca simbol al genezei, în centrul existenței umane, așa cum soarele

**POEZIA PENTRU
COPIILAIUI
GRIGORE VIERU**

.....

este centrul universului și dătător de viață, vor înrădăcina în conștiința micuților această imagine a mamei-soare, imagine ce se va păstra, peste ani, în dimensiunile subconștientului personalității care își va aduce aminte, probabil, numai poezioara, fără a mai ști cine este părintele ei, așa cum mulți dintre cei care ieri erau copii azi nu știu cine este autorul versurilor *Pentru pace, pentru pace / Mulțumim frumos (Mulțumim pentru pace)* sau - *Pui golași, cum stați în cuib voi / Fără plăpumioare / - Ne-nvelim cu ale mamei calde aripioare. / - Dar când mama nu-i acasă / Și ploii cerne? / - Ne-nvelim atunci cu frunza / Ramurii materne. / - Dacă n-o să vină mama / Și-o să cadă frunza? / - Cum nu o să vină mama, / Cum să cadă frunza?!* (Puișorii). Acest lucru se întâmplă pentru că Grigore Vieru a devenit un poet popular și chiar dacă poezia lui pentru copii nu ar mai fi (să nu dea Domnul!) editată, dacă ar dispărea cărțile care o conțin, ea va continua să fie învățată și recitată de către micuți, la fel cum copiii basarabienii știau, în ani de după război, *La oglindă și Pe lângă boi* de George Coșbuc deși nu văzuseră niciodată o carte de poezii ale acestui mare poet. Versurile lui Grigore Vieru, afirmă Adrian Păunescu, *odată ce le-ai auzit sau citit, te trezești într-o zi că le știi pe de rost, în simplitatea lor măreață și întreagă dăruită de vremi și vânturi ca piatra râului și obrazul țărmlui parcă ieșită din adâncuri anonime la vedere precum scoica întru a-și dăruir perla și încovoiață coroana pentru a-și desprinde fructul aurii în poala copilului* [4, p. 567].

O altă poezie în care mama devine un simbol cosmogonic și în care fiecare element al universului atât al spațiului teluric, cât și al celui celest trebuie să-și amintească de mamă mai ales în clipa sa de manifestare plenară (iarba când înverzește, floarea când înflorește și steaua când se ivește) este *Tu, iarbă, tot ai mamă?*: Tu, iarbă, tot ai mamă? /De ai de bună seamă: **Atunci când înverzești, /De ea îți amintești.** //Tu, floare, tot ai mamă? /De ai de bună seamă: **Atunci când înflorești, /De ea îți amintești.** //Tu, steauă, tot ai mamă? /De ai de bună seamă: **Atunci când te ivești, /De ea îți amintești.**

Poetul reușește, prin intermediul jocului, al metaforei și al personificării să „traducă” o complexă filozofie a vieții și a cunoașterii realității înconjurătoare pe înțelesul copiilor, urmând, așa cum afirmă criticul Mihai Cimpoi, filozofia lor elementară, care însă nu este *mai puțin serioasă decât a maturilor* [2, p. 10]. În acest sens, se poate afirma că poezia lui Grigore Vieru constituie, pentru multe generații, alături de cei șapte ani de-acasă, întâia și cea mai durabilă școală a adevăratelor valori, a omeniei și a bunului-simt.

Frumusețea plaiului natal este evocată, fără descrieri
împovăraătoare, în *Satele Moldovei*: Pe vale, pe culme,/Stau
satele mele,/Aproape de codru,/Aproape de stele.

Apropierea de codru și de stele a satelor de pe văi și culmi dau senzația unui spațiu mirific, original, în care tehnicizarea nu a reușit să distrugă acea indisolubilă comuniune a omului cu natura. E, cu siguranță, spațiul despre care Lucian Blaga a exclamat: *Eu știu că veșnicia s-a născut la sat*. E spațiul pe care, când vor mai crește, îl vor regăsi și îl vor privi dintr-o altă optică și cu o altă capacitate de înțelegere în *Miorița* sau în *Fiind băiat...* sau în *Sara pe deal ori Mai am un singur dor*.

Cine oare nu-și aduce aminte poezia *Satul meu* din *Abece*darul copilăriei /Satul nostru-i mare tare,/Satul nostru **capăt n-are**./Până la bunicul Petru /Este cam vreun kilometru/ Până la unchiul Andrei/Kilometri sunt vreo trei./Nu-i cunosc **pe cei din vale**,/Da-i salut **pe toți în cale (Satul meu)** - în care, ca într-o povestioară, micul personaj își împărtășește descoperirile. Pentru acesta, satul constituie întregul univers, este un fel de *Alfa* și *Omega* al spațiului, iar naratorul se configurează în viziunea micilor lectori ai primei cărți de citire ca un fel de personaj-model, care, deși nu-i cunoaște pe cei din vale, le dă binețe tuturor dovadă de educație și creștere aleasă.

Instructiv este și jocul din poezia *Curcubeu* pe care cenzura a interzis-o întrezărind în ea culorile Tricolorului românesc. Cei trei tovarăși de joacă crețul, cârnul și pistruiatul au dat curcubeu jos și l-au împărțit între ei, luându-și fiecare câte o culoare: primul *galbenul de soare*, al doilea – *albastrul de cicoare*, iar al treilea *roșul și-a ales*. Întrebarea întrebătoare, mărul discordiei e, în cazul celor trei „băieți nătăfleşti”, al cui curcubeu e cel mai frumos, când, de fapt, niciunul din ei nu este posesorul curcubeului, ci doar al unei singure culori. De aceea, răspunsul pe care îl dau părinții când sunt întrebați care e curcubeu e mai frumos este expresia unei nedumeriri: *Zice cârnul: Uite, mamă, / Curcubeuul meu din mână / Nu-i așa că-i fără seamăn?! / Poate, cârnul meu, dar eu / Nu văd nici un curcubeu. / Crețul mi se lăuda: / Tată, curcubeu așa / Zi, mai are cineva?! / Tata zice: Știi și eu? / Nu văd nici un curcubeu. / Dar și cellalt*

*cu pistrui: / Curcubeu / Ca al meu / Altu-n lume, măcă, nu-i! /
Iar buna: Știu și eu? / Unde? Care curcubeu?*

Morala pe care micuții o pot desprinde din această poezie este următoarea: *Frumosul* poate exista numai în unitate, **nu însă și atunci când dezmembrezi unitatea lui** [5, p. 70]:

Trece-un ceas ori nici atât, / Singuri li s-a cam urât. / Și acum se-adună iarăși / Să se joace buni tovarăși / Și cu-albastrul de cicoare / Și cu galbenul de soare / Și cu roșul ca de foc... / De!

Ca frații! La un loc! / Zice omul bucuros: Măi, ce curcubeu frumos!

Cu siguranță, raționamentul enunțat mai sus, desprins din versurile citate, îl poate avea ca destinatar, și astăzi încă sau îndeosebi astăzi, nu numai pe cititorul-copil, ci și pe cei care țin în mână frâiele destinului românesc. Aceasta, însă, este o altă temă...

Din poezia lui Vieru copiii află că, așa cum spune un vechi dicton, trebuie să-ți iubești patria nu pentru că e frumoasă, ci pentru că e a ta. Ca și în *PatRIA* lui Ștefan Baciu, în care cuvântul din titlul înseamnă orice îți aduce aminte de baștină, în *Puiul orb* a poetului basarabean aflăm, împreună cu puilul care nu a văzut niciodată mestecenii albi pe care cântă, că patria e în suflet și că o poți găsi fără să o vezi, e necesar, pentru aceasta, ca să-ți vibreze coardele sufletului atât de intens, încât ochii să-ți devină izvoare de lacrimi: Dar primăvara, mamă./Când voi zbura-ndărăt,/Voi nimeri pădurea./Doar eu de fel nu văd?!/--
Acolo unde lacrimi/Simți-vei că-ți vor da./Acolo, mămă, copile./Va sta pădurea ta.(Puiul orb)

Maestru neîntrecut al metaforei încărcate de semnificații profunde, Grigore Vieru îi transmite micului cititor ideea de superlativ absolut al frumuseții limbii materne, creând, în *Frumoasă-i limba noastră*, o imagine de-a dreptul extraordinară: până și pasărea măiastră, în clipele sale de reculegere, își pleacă urechea pentru a asculta, *cu drag și cu mirare*, limba noastră: Pe ramul verde tace / **O pasăre măiastră, / Cu drag și cu mirare: / Ascultă limba noastră** Și, conchide poetul, sigur de frumusețea nețârmurită a limbii noastre, dacă această pasăre (și nu e vorba de o pasăre obișnuită, ci de cea măiastră care în basme este înzestrată cu puteri supranaturale) ar spune și cuvinte, ea le-ar lua din limba română, adică din cea mai frumoasă dintre limbi: **De-ar spune și cuvinte / Când cântă la fereastră, / Ea le-ar lua, / Știu bine, / Din limba sfântă-a noastră.** (*Frumoasă-i limba noastră*)

Prin metaforele revelatorii pe care le creează, Grigore Vieru îi explică prietenului său cititor o serie de realități, fenomene ale naturii, norme de conduită etc. De exemplu, țurțurul se topește în amiază pentru că nu este altceva decât o bomboană a soarelui din care acesta se înfruptă cu plăcere când răsare în zilele friguroase ale iernii (*Sub streășina saraiului / Stă bomboana soarelui / Stă-n amiază și strălue... / Dulce-i soare?! / Tare dulce! Țurțurul*), soarele primăverii este comparat cu un ou de ciocârlie (*Cald e soarele-n câmpie / Ca un ou de ciocârlie*. Primăvara) sau cu o pâine mare-mare, ce răsare pentru toții copiii lumii (*Peste codrul meu străbun / Iese soarele cel bun, / Iese rumen peste mare / Peste văi și munți cu brume / Ca o pâine mare-mare / Pentru toți copiii lumii*. Bună dimineața), zmeul copiilor este o scrisoare trimisă soarelui (*Am un zmeu, am un zmeu / Ce sus zboară zmeul meu! / Bucurose e mândrul soare: „...Am primit și eu scrisoare!”* Zmeul), iar razele sunt niște „linii telefonice” prin intermediul cărora păsărelele vorbesc cu soarele: (*S-a trezit și rămurica. / S-au trezit frunzarele / Printr-o rază păsărica / A vorbit cu soarele*. Telefonul păsăruicii). Iar micii cititori vor accepta întotdeauna „explicațiile” din poeziile lui Grigore Vieru, deoarece, susține Mihai Cimpoi, *poetul are în persoana copilului nu un învățăcel, căruia trebuie să-i dea sfaturi, ci un convorbitor egal, pe care, ținând un ou găsit pe prag, nou ca roua și cald „ca gura mamei mele”, îl poate întreba ca pe un om care l-a citit cel puțin pe Kant: „Luri-la, lumină lină / Ia ghiciți ce am în mână: / E rotund, alb ca o floare, / Nu e mare, capăt n-are!”* [6, pag 8].

Poezia pentru copii a lui Grigore Vieru se identifică cu bucuriile și „nefericirile” copilăriei înseși, este, cu decăt o carte, ea capătă proporțiile unei mari școli, ale unui templu în care copiii sunt inițiați în tainele cunoașterii vieții și ale receptării frumósului artistic certitudine, mai mult.

Bibliografie:

1. *Duminică mea este rândul pe care-l scriu (dialog cu Ognean Stamboliev, traducător din Bulgaria)* // Vieru, Grigore *Cel care sunt*, Editura Literatură artistică, Chișinău, 1987;
2. Vieru, Grigore *Scrieri alese*, Literatură artistică, Chișinău, 1984;
3. Cimpoi, Mihai *Univers matern, univers al copilăriei*, prefață la Vieru, Grigore *Opere alese*, Literatură artistică, Chișinău, 1984;
4. Păunescu, Adrian *Grigore Vieru* // Vieru, Grigore *Taina care mă apără*, Editura Princeps Edit, Iași, 2008;
5. Țigănuș, Virgil Nistru *Grigore Vieru iluminat de poezie* Editura Universității din Chișinău, 2006;
6. Cimpoi, Mihai *Metafore asemeni pâinii*, prefață la Vieru, Grigore *Poezii*, Editura Literatură artistică, Chișinău, 1983, p. 8

Petru Botezatu

(urmare din nr. trecut)

O abordare sintetică a problemei, care încearcă să concilieze viziunea mimetică cu cea anti-mimetică, oferă John Mepham, care studiază strategiile textuale ale postmodernismului, comparându-le cu cele ale modernismului. Acesta face o împărțire a ficțiunii postmoderne, folosind drept criteriu conceptul de *mimesis*, și obține trei categorii pe care le descrie²⁰. Prima categorie, denumită de Mepham **relativism mimetic**, despre care spune că doar uneori este considerată ficțiune postmodernă, o formează textele care „proiectează o lume posibilă [...] deschisă unor interpretări radical diferite între care nu pot alege nici personajele, nici cititorii”²¹. Mepham încadrează aici romane precum *Strigătul lotului* 49 de Thomas Pynchon, *Abatorul nr. 5* de Kurt Vonnegut, *Copiii miezului nopții* de Salman Rushdie, *Războiul sfârșitului lumii* de Mario Vargas Llosa, *Numele trandafirului* de Umberto Eco sau *Toba de tinichea* de Günter Grass, romane ce prezintă „cadre interpretative co-existente”²² care dau naștere la situații imposibil de rezolvat. Prin urmare, nesiguranța, **relativismul**, reprezintă punctul cheie al acestui tip de ficțiune a incertitudinii, care își lasă personajele și cititorii suspendați între interpretări. A doua categorie identificată de Mepham, cea a ***mimesis*-ului abortiv**, creează probleme prin inconsistențele mimetice. „Lumile posibile sunt proiectate la niveluri ontologice diferite și incompatibile, astfel încât atunci când niște elemente apar în două lumi diferite devin <<de necitit>>. *Mimesis*-ul se sfârșește și reîncepe, iar cititorul e forțat să reîncadreze, dar nu poate ajunge niciodată la o soluție coerentă și stabilă. [...] Termenul <<metaficțiune>> este de asemenea folosit pentru acest tip de text”²³. John Mepham dă aici drept exemple romanele *În labirint* de Allain Robbe-Grillet, *Iubita locotenentului francez* de John Fowles și *Dacă într-o noapte de iarnă un călător* de Italo Calvino. Mepham cosideră că acest tip de ficțiune produce **vertij**, deoarece cititorul „e confruntat nu doar cu o situație incertă, ci și cu una imposibilă din punct de vedere logic. Paradoxurile abundă”²⁴. A treia categorie pe care teoreticianul o delimitează este cea **non-mimetică**, în care întâlnim o „absență totală a *mimesis*-ului”²⁵ și pentru care cel mai bun exemplu este romanul lui James Joyce, *Finnegans Wake*.

Mimesis-ul abortiv din clasificarea lui John Mepham pare a fi veriga lipsă care împacă teoria mimetică și teoria anti-mimetică. Pare, de asemenea, să sugereze că *mimesis*-ul, imitarea, nu reprezintă un *continuum* și că are momente „funcționale” în care fluctuează. Așadar, dacă rațiunile textuale o cer, *mimesis*-ul poate fi împins în fundal; de dispărut, nu va dispărea însă²⁶. „Astăzi funcția de reproducere sau redare exactă stă pe un plan tot atât de îndepărtat, pe cât de apropiat era odinioară. Dacă e vorba să prorocim, atunci am spune următoarele: arta își va pierde și redobândi succesiv funcția de reproducere și reprezentare fidelă a realității. Nu știm dacă această funcție se va îndeplini cu fidelitate și nici în ce mod această fidelitate va fi înțeleasă”²⁷, susținea Wladyslaw Tatarkiewicz. Iată că metaficțiunea, elementul perturbator, care contesta validitatea conceptului, îl întărește tocmai prin imposibilitatea de a renunța la acest fenomen.

Dar acest lucru dă naștere următorului paradox: *mimesis*-ul, concept fundamentat pe principiul verosimilității, coexistând cu lectura reflexivă, impusă de metaficțiune, care își expune ostentativ ficționalitatea. Ce rol poate oare juca verosimilul în această inedită simbioză? Pentru ca cele două elemente să nu se anuleze reciproc, trebuie să reconsiderăm manifestarea funcției mimetice, aplicând principiul verosimilității la nivelul procesului lecturii, ca în dihotomia făcută de Linda Hutcheon. „Fidelitatea” menționată de Tatarkiewicz apare acum la un nivel pe care tradiția literară nu-l luase în calcul: realitatea este implicată, dar această realitate este una a lecturii, a cititorului care „se vede” pe sine citind. *Mimesis*-ul nu mai este în metaficțiune un fenomen unidirecțional, deoarece oglindirea se produce alternativ, ilustrând o comunicare între lume și text (lumea reflectă textul în aceeași măsură în care textul reflectă lumea). Tocmai această **oglundire alternativă**, față de care cititorului îi este greu să se situeze, produce senzația de vertij amintită de John Mepham, senzația de incompatibilitate ontologică. Cele trei categorii descrie

CLAUDIU GRECU

METAFICȚIUNEA

Modulațiile metaficționale și transgresarea limitelor textului

de acest teoretician sunt abordări diferite, dar în esență complementare, ale aceleiași împletiri simbiotice dintre verosimil și ficționalitate ostentativă, dintre convenție și abolirea convenției literare.

2. Verosimil și ficționalitate

În literatura tradițională cei doi termeni nu se exclud: realismul, de pildă, a făcut din verosimil o caracteristică impusă fiecărui text literar, o trăsătură atât de importantă încât devenise aproape condiție a literarității. În sistemul metaficțional însă, aceste elemente capătă valențe noi. Verosimilul reprezintă convenția, viziunea canonică asupra *mimesis*-ului, primul stereotip pe care metaficțiunea încearcă să-l submineze; literatura momentului este literatură nu pentru că realizează o reprezentare fidelă a realității, ci pentru că își afirmă deschis literaritatea, caracterul ficțional.

Metaficțiunea înlătură, așadar, utilitatea convenției: face din convenția literară (verosimilul) subiect literar (ficționalitate). Ceea ce dispare este, firește, doar dimensiunea convențională a verosimilului, principiul putând fi regăsit, în schimb, în stare nucleară, la nivelul acelui *mimesis* al procesului, deja amintit. Se obține prin această estompare a convențiilor incongruența ontologică ce relativizează orice încercare de delimitare clară a parametrilor real-fictiv. Efectul de vertij pe care această împletire îl produce este cea mai bună dovadă. Coexistența paradoxală din metaficțiune a verosimilului cu ficționalul (recunoscut ca atare și expus în mod ostentativ cititorului) nu mai necesită, deci, nici o demonstrație.

„Totul se petrece aici ca și cum literatura și-ar fi epuizat sau depășit resursele modului său reprezentativ și ar vrea să se retragă în murmurul nedefinit al propriului său discurs. Poate romanul, după poezie, va ieși definitiv din perioada reprezentării”²⁸. Retragerea literaturii în propria ficționalitate, pe care Genette o postulează, pare a fi o etapă a unei evoluții normale a literaturii, fără nimic forțat, fără nimic fabricat, în ciuda a ceea ce aparențele ar putea lăsa să se înțeleagă.

Dacă modul în care metaficțiunea răstoarnă rolul principiului verosimilității, subminându-l, este un efect lesne de observat, cauza acestui fenomen este cu mult mai greu de decelat. El poate fi explicat totuși printr-una dintre principalele trăsături ale postmodernismului: încercarea de exploatare sau, mai exact, de recuperare²⁹ a ludicului. „Încrederea sau pseudo-încrederea în ficțiuni este văzută acum nu ca un impuls egocentric, ci ca o *regulă a jocului* de (re)citare, iar întreaga categorie a ficționalității este justificată în termenii unei rame comunicaționale și, mai specific, *metacomunicaționale*, un cadru care ne instruiește să reacționăm nepragmatic la mesajele pe care le conține, care ne strigă: <<Acesta este un joc!>>, <<Acesta este ficțiune!>>, <<Acesta *nu* este realitate!>>”³⁰, susține Matei Călinescu. Observația sa suprinde acea ficționalitate ostentativă care împinge în fundal funcția mimetică, anulând motivația pentru verosimil, ca făcând parte dintr-un foarte complex model de lectură: ficționalitatea preferă să „sară” dintre limitele canonului, să nu mai fie „un caz de referință <<goală>> (adică o referință la lucruri inexistente în afara limbii)”³¹.

Astfel, se ajunge la cazul în care „nu o dată ficționalul și non-ficționalul coincid în *als ob*-ul înțelegerii imaginative, care poate pretinde, în varii proporții și combinații, ficționalizarea non-ficționalului și *real*-izarea (mentală) a ficționalului, adică tratarea lui drept realitate”³². Nu este, așadar, de mirare că verosimilul nu-și mai găsește locul în această „licărire”³³ de lumi posibile, oscilând între prezență și absență, în această oglindire alternativÎ de lumi incongruente ce dă naștere la vertijul ontologic menționat.

Dar oare în ce măsură controlează ludicul toată această întrepătrundere de lumi, precedată de încălcarea convențiilor literare și urmată de estomparea granițelor dintre ficțiune și realitate? În ce măsură oare se traduce ludicul în ficțional și cum face acest element legătura cu realul? Matei Călinescu suține că „dihotomia implicită [...], dintre realitate și ficționaliate, este, desigur, pur funcțională și nu implică nici un fel de asumptii metafizice. Trebuie să considerăm <<reală>> sau <<literală>> intenția serioasă din spatele a ceea ce este spus sau făcut într-o situație sau un cadru specific (o mușcătură reală este o mușcătură reală, o insulta reală este o insultă reală). Trebuie să considerăm <<ludic>>, <<non-literal>> sau <<ficțional>> ceea ce mimează, simulează sau se aseamănă cu un mesaj verbal sau non-verbal potențial serios, fără ca intenția să existe (o ciupitură jucăușă este o mușcătură ficțională; o insultă glumeată este o insultă ficțională care nu vrea să jignească)”³⁴. În ficțiune, deci, nu există intenție care să aparțină altui plan decât celui ficțional; singura referință este propria sa natură, procesul de creație auctorială și procesul de re-creație prin lectură. Această afirmație face însă mai mult decât să susțină caracterul autotelic al textului literar. Ea expune caracterul ludic al ficțiunii (al metaficțiunii, în special), precum și dimensiunea ei ezoterică, după cum observă Johan Huizinga: „la fel ca pentru poezia cea mai veche, pentru arta modernă este indispensabil un anumit ezoterism. La baza fiecărui ezoterism se află o convenție: noi, inițiații, vom găsi că acest lucru este așa și nu altfel, îl vom înțelege așa și nu altfel, îl vom admira așa și nu altfel. Este nevoie de o comunitate de joc, care se retranșează în ritualurile ei”³⁵.

Se poate aprecia, prin urmare, că elementul ludic, parte componentÎ dintotdeauna a artei, este factorul care controlează statutul verosimilului în metaficțiune, precum și cel care dă naștere acelui *mimesis* abortiv, observat de John Mepham. Raportul lume-text este supus unei ludificÎri, care capătă consistența unui substrat parodic, iar oglindirea alternativă metaficțională stă sub semnul echilibrului precar pe care parodia îl creează.

²⁰ John Mepham, *Narratives of Postmodernism* în Edmund J. Smyth (ed.), *Postmodernism and English Literary Fiction*, London, B.T. Batsford Ltd., 1991, pp. 138-155

²¹ *Ibidem*, p. 150

²² *Ibidem*, p. 150

²³ *Ibidem*, p. 151

²⁴ *Ibidem*, p. 151

²⁵ *Ibidem*, p. 151

²⁶ vezi, despre rolul funcției mimetice, și capitolul II, discuția privind *Funcția metaficțională*

²⁷ Wladyslaw Tatarkiewicz, *Istoria celor șase noțiuni*, București, Editura Meridiane, 1981, p. 405

²⁸ Gérard Genette, *Figuri*, București, Editura Univers, 1978, p. 165: Genette vorbește despre o anumită incompatibilitate actuală între *discours* și *recit* și despre o tendință de a „resorbi povestirea în discursul prezent al autorului pe cale de a scrie”; ficționaliatea înghite verosimilul sau, mai bine zis, așa cum demonstrează și Genette într-un studiu ulterior, creează un nou verosimil (v. p . 191, în cadrul studiului *Verosimil și motivație*).

²⁹ Johan Huizinga apreciază că „din secolul al XVIII-lea încoace, arta, devenită conștientă că este factor de cultură, după toate aparențele, mai mult a pierdut din calitatea ei ludică, decât a câștigat. A contribuit asta oare la ascensiunea ei? Nu ar fi cu neputință de afirmat că pentru artă a fost mai degrabă o binecuvântare că a rămas încă, în bună parte, inconștientă de semnificația pe care o vehiculează și de frumusețea pe care o creează. Datorită puternicei conștiințe a propriei capacități de a dăruî fericirea supremă, și-a pierdut o parte din însușirea de a fi veșnic copil ” (*Homo Ludens*, București, Editura Univers, 1977, p. 307).

³⁰ Matei Călinescu, *A citi, a reciti: către o poetică a (re)lecturii*, Iași, Editura Polirom, 2007, pp. 152-153

³¹ *Ibidem*, p. 197; ficționalitatea trimite acum la sine, la instanțele care o structurează, mai ales cele cu dublu statut ontologic, semnele de pe paginÎ devenind în metaficțiune parte a realului și contribuind astfel la realizarea ***mimesis*-ului abortiv**, a relativizării la care este supusă ecuația realitate-ficțiune.

³² *Ibidem*, p. 199

³³ Brian McHale, *op. cit.*, p. 146

³⁴ Matei Călinescu, *op. cit.*, p. 201

³⁵ Johan Huizinga, *op. cit.*, pp. 307-308

(continuare în numărul viitor)

Reverență

Gheorghe Dobre

La veacul zilei de ce să ne oprim?
Lumânare scurtă, lumina lui se stinge ca un vis
Și mica-i umbră pe suflet va dansa
De pragul clipei atât cât să n-o treci.

Căci plângere mereu e răsul tău
Și plângere el este pentru noi,
Cel străin,
Prea tulburat, plecat spre neființă
Cu soarele păcatului mijind
Într-un pustiu indiferent.

La veacul zilei de ce să ne oprim,
Când cei fugiți din noi
Umili se reîntorc
Prea tineri majordomi
Ce sângele și l-au dorit răskoală
Și-i izgonim, căci alții ne îmbracă?

De pragul ei,
O,
Cruntă Nedreptate,
În brațe vrei s-o treci.
Dar ce chin îngrozitor,
Ce dureros orgoliu,
Ce groaznică singurățate.

Convergențe

În fiecare noapte
cineva
trimite scrisori de mulțumire
tuturor lucrurilor
pe care le-a atins...

Vânătoare de lebede

Risipitor ca un general
Ce-și împușcă în fiecare zi trompetul,
Când nu poți prinde poezia de picior
(Cu toate că ai mai avea un cuvânt până la ea)
Ți-o-nchipui lebedă și tragi
Și-aștepti apoi zadarnic să cânte...

Tentativă

I-am crezut, la început, nebuni:
Umblau cu lanternele aprinse
Printre articulațiile unei poezii
Și era ziuă.
Dar viața?! Unde e viața?
Mă-ntrebau continuând să caute
Înfrigați, cu gurile cojoacelor ridicate.
Unde e viața? Unde ai ascuns-o?
Recunoaște, nu ai nici o scăpare!
Unul scosese pistolul, altul învârtea o măciucă.
Eram speriat, ce căutau ei la mine în casă?
Nici măcar nu-i invitasem.
Unde e? Unde? Întrebările deveneau
Amenințătoare și ei continuau să caute

Suflându-și în palme.
Știm, vedem scheletul, fracul pus pe el,
Resturile de care ne-mpiedicăm,
Dar Ea, unde e Ea?
Înlemnisem, trebuia să spun, simțeam
Glonțul nechezând nerăbdător pe țevă
Și nu vroiam să mor.
Le-am îngăimat:
Scuzați-mă, era așa de frig încât
Am băgat-o în sobă.
Eвриka! În sobă! Soba!
Și s-au aruncat cu toții în sobă,
După Ea.

Resorb

Ca un deget arățător
trenul acesta
spulberă fantoma altui tren.

Mă simt
ca o scrisoare de dragoste
așezată de vânt
pe o cruce.

Început

A sosit, de neocolit,
 clipa când mai avem de scos
 din chimir
 doar câteva cuvinte,
 atât cât să faci un foc mic
 ce se va stinge repede.
 Ți-am pus pe masă vorbele mari,
 frumoasele, apoi faptele,
 ți-am dat și mi-ai dat apoi
 tot minereul, toate extremele,
 am ars ca niște ruguri deasupra cărora
 se făcea scrum carnea noastră.
 Am rămas ca niște mine părăsite
 în care liliecii, singurii contabili credibili,
 îți arată numărul zilelor
 mumificate prin hrube.

A sosit, de neocolit,
 clipa când mai avem de scos
 din chimir
 doar câteva cuvinte.
 La mine, da, l-am găsit,
 a mai rămas,
 ca bogatului Iov,
 unul singur,
 scurt, și disperat, și sec.
 Și mai ales
 ultimul.
 Ia-l !

Incident

După o stampă de Goya

Cineva
(nici nu-l cunosc),
prieten spune el,
îmi intră în suflet,
îl scoate într-o carafă
apoi mi-l pune pe masă
și-mi spune *bea*
cea mai a dracului băătură
din câte ai gustat până acum.

Bea!
Am băut până mi s-a făcut rău,
așa de rău încât îmi venea să vomit
dar nu mai aveam ce. *Noroc!*
Apoi, încet-încet, am început să visez urât,
un coșmar pe care nu l-am mai avut niciodată.

lutul umed al poetului luase forme dansante,
izbitor de familiare
și eu, cu un zâmbet tâmp,
priveam țopăiala
și scoteam limba la cea mai mare.

blow-up

O
închidere de pleoape este
ora mea neagră
de poveste

și zvâcnet de trezie crunt
când azi te strig
și mâine strig
(dar când nu strig?)

răspundă-mi ploaia de pământ

ținut pustiu

și iarăși e noapte
și-mi fumez iubirea cu disperare
ca și cum aș cere-ndurare
platoșei mele de aer
care mă soarbe
și se retrage-ncet spre mare

e somnul cel care desleagă
ținut pustiu
cutureierat de vrăbii oarbe

în mine

în oraşul din mine
toate luminile se sting

cât de clar
ca pe un transatlantic obosit
luminile mele se sting.

Definiție

câine de pază,
ca o leucocită singuratică(ce zici?),
înărită,
ca un continent în derivă, o derivă clară,
ce-nghite veșnic la o masă de prânz
aceleași veșnice resturi,
un fel de înger personal,
responsabilul curățeniei tale zilnice.

unica mea ieșire din rol
se face când adormi în patul lui Hades.
atunci pot lătra liniștit
la poze.

altfel e bine,
patrulez neobosit
prin sângele tău
ferindu-l de-nghet.

Proiecte culturale din Urziceni

15 Ianuarie - Ziua lui Mihai Eminescu și a Culturii Naționale, a fost prilejul bine-venit al realizării unui bilanț al inițiativelor culturale locale. Sub genericul *“Proiecte culturale din Urziceni”*, în foaierul Centrului Cultural Municipal au fost trecute în revistă tradițiile culturale ale urbei și noile programe instituționale și planuri personale în domeniu. La întâlnire au luat parte reprezentanții instituțiilor de cultură, de învățământ și spirituale din oraș, scriitori, cadre didactice și elevi.

Continuitatea actelor de cultură valoroase a fost pusă în evidență de Concursul Județean de creație Literară *“Dor fără sațiu”*, ajuns la XX-a ediție, care a preluat tradiția Cenaclului Literar *“Dor fără sațiu”*; de echipele de teatru de la Școala nr. 2 *“I.H. Rădulescu”* și Colegiul Național *“Grigore Moisil”*, care duc mai departe experiența de peste patru decenii a *Teatrului Popular*; de colecția particulară de artă plastică a domnului Nicolae Petrache, discipol al domnului Dr. Constantin Georgescu; de cei peste douăzeci de autori de carte care, prin creațiile lor științifice și literare, prezentate într-o expoziție de profil, sunt demni continuatori ai lui Nicolae Thomescu Baciș și Constantin Țoiu: Nicolae Puiu Iliescu, Adrian Lucian Scărlătescu, George Călin, Constantin Matei, Ion Barbu, Magdalena Oancea, Sorin Geacu, Grigore Spermezan, Gheorghe Dobre, Dorina Ene, Titi Damian, Ștefan Grigorescu, Alexandru Bulandra, Vasile Ichim, Marian Nicolescu, Elena Stanciu, Adrian Cocioș, Ion Tilea, Valeria Stupcaru, Iolanda Aura Pîrvu, Gabriela Bălănică, Ofelia Prodan, Ana Maria Claudia Șelepiuc, Ștefan Belu; Titi Damian, George Călin, Ofelia Prodan și Alexandru Bulandra sunt membri ai Uniunii Scriitorilor din România.

În ultimii ani, s-au impus ca noi centre culturale Asociația culturală *Apollon* și *Protoieria* Urziceni, care au contribuit la diversificarea formelor de comunicare a mesajului cultural-spiritual și la atragerea unui număr mare de participanți, în special din rândul tinerei generații, la conceperea, pregătirea și desfășurarea faptelor de cultură. La editurile *Apollon* și *Anca* a apărut majoritatea cărților și revistelor școlare din localitate. „*Revelionul Caricaturiştilor*”, organizat de Casa Municipală de Cultură, este o manifestare culturală care și-a câștigat de-a lungul anilor un binemeritat prestigiu național și internațional, aici fiind prezenți cei mai buni autori de grafică umoristică și epigramă din țară și străinătate.

Proiecte culturale instituționale au prezentat domnul Alexandru Buleandră, directorul Bibliotecii Municipale “*Constantin Toiu*”, moderatorul întâlnirii, doamna profesoară Eugenia Pavăl, directoarea Colegiului Național “*Grigore Moisil*”, domnul profesor Radu Liviu Bâra, director adjunct Grupul școlar “*Sfânta Ecaterina*”, doamna profesoară Gherghina Matache, director educativ

Școala nr. 2 “*I.H.Rădulescu*”. Părintele Protopop Bogdan Ionuț Stancu a vorbit despre ctitoriile culturale ale *Protoieriei* Urziceni, iar domnul George Călin a prezentat activitatea Asociației culturale *Apollon* și a editurilor pe care le conduce.

Filatelia, pasiune de o viață, a fost reprezentată de doi colecționari - domnul profesor Ioan Man și domnul Nicolae Marian Albulescu. Au fost vernisate expozițiile cercurilor de pictură de la Colegiul Național "*Gr. Moisiil*" și Clubul elevilor și preșcolarilor. Colectivele de redacție ale revistelor "*Anotimpurile poeziei*", "*Tablou de liceu*", "*Reverberații adolescente*" și "*Apollon*" și-au prezentat cele mai recente apariții. Au recitat din lirica eminesciană doamnele profesoare Mihaela Ghițeanu și Andra Dkili, iar grupul coral de la Colegiul Național "*Gr. Moisiil*", pregătit de doamna profesoară Ecaterina Avrigeanu, domnul profesor Constantin Avrigeanu și eleva Alexandra Pușcoi au interpretat cântece pe versurile poetului nepereche. Au citit din creațiile lor domnii Marian Nicolescu și Trașcă Pușchin, precum și Marina Alina Dumitru, Ana Maria Ioniță, Elena Ioana Ivan laurate ale Concursului Județean de Creație Literară "*Dor fără sațiu*". Doamna profesoară Georgiana Răducanu, fostă laureată a aceluiași concurs, a vorbit despre importanța climatului cultural în care se formează și se afirmă personalitatea tinerilor intelectuali din Urziceni.

În concluzie, exprimăm convingerea participanților că **15 Ianuarie - Ziua lui Mihai Eminescu și a Culturii Naționale** va fi de bun augur și pentru proiectele culturale din municipiul Urziceni.

Alexandru Buleandră, director
Biblioteca Municipală “Constantin Țoiu”

Tudor Cicu

Lâna de aur a vorbei

Movila de la Teba
pe care se afla Sfînxul, s-a golit de drumeți.
Ultimii care au plecat
nici n-au avut timp să se întrebe
unde a plecat Sfînxul;
și de ce tocmai plecase înaintea lor?
Întrebarea nu fusese pusă atunci
deși persistă și-acuma pe la marginea Tebei,
cele aruncate de lăudărosul meu bunic
prin ale noastre văi și spelunci.

Era de înțeles
că bătrânețile nu-l mai lăsau să sară în șa
să ierte pământul de la un capăt la altul
cum știa a da glas inimii la tinerețe!
Degeaba îl certa mumă-sa în pragul casei de
țară!

El unul se știa fluierând haiducește...
Și seamă nu da la cele muștrări
Cu gândul la o codană din sat seară de seară,
liber să dea orice interpretare la nedumeririle
Sfinxului.

(Cum mai tăragăna el lauda.
Bunicul îmi turna printre texte
lumina în aur de literă. Și apoi în opaiț de ceară)
Că până și caisul unde-și priponea el murgul
își frângea fără vânt crengile, ca-n poveste.

Mă întrebați pe mine unde eram pe atunci?
În scorburi de lighioane, pe plaiuri ori munți
precum zeul Pan hăulind.
Jurând la rându-mi nespus,
maicii mele care mă născuse, pe brânci
să aduc eu acelor ținuturi, mare colind.
Atât de drag mi-a fost să-i înduplec pe zei,
asupra mea luându-mi toate ale lumii.
Până și vorbele în dodii ale Mamelor-Mumii
de la apus
Și ale Mamelor-Mumii de la soare-răsare,
loveau stâncile ca și apele scăpate din vâltoare
cu-n oareșicare temei.

Tot astfel, tu
Cel care mă privești prin oglinda acestor
vrăjite cuvinte,
faci acest tur de orizont
să afli din aproape-n aproape
în această văgăună a slovei
unde minunea s-ar fi arătat cea dintâi:
pe ale lui Iason sau Medeei, morminte...
„Dar fără Iason, în Teba nu s-ar fi vestit
că lâna de aur ar fi îngropată-n movilă!”
Că până și caisul
unde își priponea bunicul meu calul
da din coroană, spășit.

Era de înțeles
că bătrânețile nu-l mai lăsau să sară în șa!
Priviți numai la cei
ce-și lăsară armura și lancea,
și calul în cetatea din care pornise scânteia
la primul dangăt din clopot;
și mai apoi dezertor,
ca eroul de la Agramante –
ori îndrăgostit ca Medeea,
cum ar mai tărăgăna ei lauda?

Ca bunicul la opaiț de ceară.
Și câți ca el... cu mulți ani în urmă,
nu și-a pus grumazul pe umerii patriei
spre a se mai naște-o Idilă?

Oameni fără scăpare

Ni se-ntâmplă adesea ca lectura unei cărți să depindă numai de hazard. Să o începem cu neîncredere și să o săvârșim copleșiți, mirați ca de o nouă descoperire.

Tocmai am trăit o astfel de bucurie, dăruită de profesorul și scriitorul ialomițean Vasile Radu, odată cu recenta sa carte: **Oameni fără scăpare** (Editura *Vremea*, 2010) prima dintr-o *septuologie* care-și așteaptă tipărirea. Și, cu siguranță, cititori de literatură bună.

Oameni fără scăpare, ai cărei protagoniști sunt Valeriu și Cristian, doi copii prieteni și colegi de gimnaziu -, este departe de a fi un roman despre vârsta inocenței. Mai degrabă, despre pierderea ei, într-un context istoric aprig: ororile celei dintâi etape a regimului comunist.

Toată povestea se concentrează în jurul unui erou absent, Sebastian, tatăl lui Valeriu Arestat de Securitatea din C. (probabil, Călărași), lui Sebastian i se pierde urma. Eforturile soției sale doctořița Cosmina de a-l găsi „viu sau mort” sunt nu doar de prisos, ci și cu efecte dramatice asupra întregii ei vieți. Întâlnirea cu Conda în sediul întunecat al Securității, unde instrumentele de tortură n-au vreme să-și zvinte urmele de sânge ale „dușmanilor poporului”, este o scenă înfiorătoare, încheiată, brutal, cu violul femeii. De atunci, Cosmina „devenise altă ființă [...]”. Fața i se asprise și i se eliberase de orice expresivitate, cum se întâmplă cu fețele celor care mor. N-a mai zâmbit niciodată...” (p. 43). De atunci, „n-a mai ieșit niciodată din ea...” (p. 67).

Deși se așteaptă să descopere în Conda un personaj negativ, cu toate datele unui comandant de Securitate al anilor 50, cititorul care încă nu s-a întâlnit cu memorialistica detenției (a lui Goma, Soljenițan, Steinhardt, Lena Constante, N. Crainic etc.) îi pune la îndoială verosimilitatea. Nu atât suficiența, aroganța, insensibilitatea, convingerea că orice arestat are o vină sunt trăsăturile care șochează și întunecă profilul comandantului, cât monstruoșitatea lui. Născut cu „gena cruzimii sub piele”, acest torționar expert în „dansul ciocanelelor”, „îi înspăimânta chiar și pe subordonații săi, și nimeni n-ar fi putut spune (...) că erau niște inși slabi de înger” (p. 28) Îi înspăimânta prin calmul și plăcerea de a chinui ore în șir, de a mutila.

În comparație cu un acest caz patologic, directorul școlii, Toma Butirez, și el un „credincios al vremurilor noi”, care-și educă elevii cu cravașa, pare mai uman. Discursurile lui despre însemnătatea partidului - o înșiruire de lozinci stridente -, mania careurilor, naivitatea că adunarea boabelor de pe câmp va spori prestigiul propriei școli în ochii partidului, amenințările ale căror ținte sunt, deopotrivă, copiii și profesorii, biografia confuză fac din el un personaj mai degrabă caraghios. De altfel, vizita nocturnă a fantomaticului Felix, relatată *polifonic* (mărturia cea mai plauzibilă este a paznicului Aristotel) e de ajuns să dezvăluie lășitatea directorului, devotamentul fals al acestuia în raport cu noul regim.

Asemenea Cosminei, Valeriu și Cristian copiii *sabotori*, care îndrăznesc să pătrundă noaptea în școală, ca să distrugă tablourile cu mai marii puterii (episod ce marchează incipitul și finalul cărții), iar mai târziu, lozincile împânzite în sat -, simt că, odată cu dispariția lui Sebastian, totul e altfel. Se înstrăinează de colegi și de bucuria jocului, își petrec vremea așteptând întoarcerea celui dispărut, pe malul sau în apele Borcei, se retrag într-o tăcere suspectată de cei din jur (Valeriu își pierde, simbolic, vocea, imediat după întoarcerea de la Securitatea din C.), într-o revoltă dureroasă și disimulată.

Cartea domnului Vasile Radu nu este o simplă istorie despre tragismul unor „oameni fără scăpare”, ci și o demonstrație stilistică. Fraza tăioasă, scurtă, fără divagații sau reiterări monotone, țese nuclee epice discontinue și de un dramatism copleșitor. Când și când, epicul este întrerupt de notații descriptive rafinate, necesare încadrării evenimentelor într-un topos rural-acvatic, bine știut de autor. Un topos dominat de Dunărea - când blândă și limpede, când aprigă, revărsată, cerându-și tributul - care devine metapersonajul cărții. Numai acolo oamenii - mai cu seamă, Valeriu și Cristian își caută refugiul, „scăparea”.

Fără să lase impresia că ar fi căutat, cu orice preț, formule narative la modă, domnul Vasile Radu construiește o proză modernă, mânuind cu ușurință perspectivele. Se folosește, îndeosebi, de o voce subiectivă, a lui Cristian, care e, pe rând, personaj activ, martor, reflector, *consemnatar* și comentator, peste ani, al tragediei unor oameni din mica sa „așezare”. Una, ca atâtea altele, decimată de frică, de suspiciune, de tăceri impuse și stigmatizări nedrepte.

Aceluiași Cristian îi revine rolul de a asimila mai multe perspective, de a pune cap la cap relatări târzii ale altora, impresii, intuiții (atunci când nu e de față) și de a reconstitui povestea unor vieți zdruncinate de un regim abject. Dacă mărturiile nu sunt recente - ca cea a septuagenarei Cosmina, al cărei fiu, Valeriu, pierise deja în Munții Macedoniei -, rememorează episoade vechi ori evocă oameni pieriți demult, și ei „fără scăpare”: pe Bubu, bunicul cel înțelept și demn, pe Moșnae, ordonanța cu care bătrânul schimba vorbe cu tâlc, tăceri îndelungate și priviri pline de înțeles, „comunicând pe niște canale ce scăpau percepției celorlalți”, pe bunica Ilenuța.

Oameni fără scăpare este o carte complexă, matură, dramatică prin *adevărurile* pe care le dezvăluie și care o pot încadra în paraliteratura despre detenția comunistă. Așadar, cu toate că și-a plasat majoritatea evenimentelor în afara spațiului închisorii, - cu sau fără intenție, - domnul Vasile Radu a adăugat scrierilor despre *gulagul* românesc încă un roman.

El. Ruxandra Petre (Iliuță)

Gânduri

Anul 2011 a debutat cu o tensionare majoră a populației României.

Brambureala existentă de 2 ani la vârful instituțiilor politice și guvernamentale produce efecte care mai de care mai periculoase. Asistăm la începutul anarhiei în republica României.

Guvernul cu capul spart, lovit de Alzheimer emite, promovează și își asumă, în complicitate cu Parlamentul uninominal acte normative care nu fac decât să creeze conflicte între români și autoritățile României și să sufoce nejustificat justiția aflată încă în căutarea drumului drept.

Liderul stat, președintele României, purtător de cuvânt al guvernului și ideolog al partidului de guvernământ, curat constituțional, se luptă, precum Greuceanu, cu toți balaurii mediatici orbiți de ură și plini de interese meschine, neprecupețind nici un efort spre a ne convinge de adevărata reformă a statului pe care numai el o știe, iar noi toți ceilalți 21 de milioane nu suntem capabili să înțelegem, și mai puțin să apreciem eforturile sale.

Cu zâmbet viclean afișat în colțul gurii, în contrast cu privirea piezișă cu care scrutează pe toți cei care se află în fața sa, președintele - stat ne acuză permanent că nu suntem capabili să vedem mai departe de interesele și suferințele noastre, beneficiile pe care le vom obține în urma reformei statului pe care o derulează în prezent și mai ales bunăstarea ce se va abate cu un uragan asupra noastră.

Alături de ceilalți mandatar portocalii caută să ne convingă de faptul că starea în care se află românii e o realitate indusă mediatic, o acțiune de propagandă antistatală, nedemocratică, numai și numai politicianism.

Într-o țară în care de douăzeci de ani dreptul la muncă este sistematic limitat, pe de o parte de îngrădirile juridice (a se vedea cumulul pensie-salariu), iar pe de altă parte a reducerilor locurilor de muncă rod al eforturilor continue de reformare a României, care au dus la o scădere fără precedent a producției economiei naționale (în drept aceasta numindu-se „subminarea economiei naționale”), traseiștii politici ne comunică adoptând o morgă foarte preocupată faptul că „dincolo de politicianism există și viață reală”.

Așa credem și noi, numai un pic diferit, și sperăm că viitorul ne va oferi șansă să ne reabilităm, iar toți cei care s-au sacrificat atât de profund pentru țară să meargă să-și caute de sănătate și să încerce să nu ne mai încurce în îndreptarea răului făcut doar spre a ne fi mai bine.

Sper că Europa unită va înțelege nevoia pe care o avem de a accede în spațiul Schengen astfel încât impactul anarhiei de la nivel instituțional să poată fi contracarat de acțiunea oamenilor de afaceri ce nu vor mai putea fi dijmuiți de bunul plac guvernamental.

Totodată, mai sper că Opoziția politică formală să se trezească de sub efectul flăcării violet și să reușească modificarea legii electorale astfel încât să se elimine posibilitatea ajungerii în Parlament a unor mandatar cu personalitate îndoielnică, precum și interdicția traseismului politic ceea ce, în opinia mea va întări influența partidului în realizarea construcției politice și de asemenea o responsabilizare față de electorat.

20.01.2011

Vasile Iordache

pr. Adrian Lucian Scărlătescu

Cartea de Aur

a

Parohiei Buiești

1608 - 1998

EDITURA ANCA 2011

Autori ialomițeni

ORGANIZAREA BISERICESCĂ A CADRILATERULUI (1913-1940)

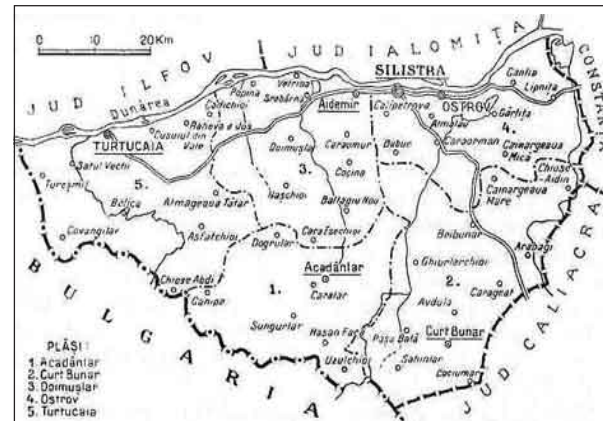

Problema Dobrogei, vechi teritoriu românesc, își are originea în cadrul complex în care s-a desfășurat ultimul episod al „chestiunii orientale”, în anii 1877-1878. După cum se știe, la începutul anului 1878, încălcând convenția cu România, Rusia și-a anunțat aliatul despre intenția clară de a-i anexa teritoriul, respectiv județele din sudul Basarabiei, primite de Moldova prin *Tratatul de la Paris* (1856) și intrate în componența statului național român, după Unirea Principatelor (1859). Drept compensație pentru sudul Basarabiei, Rusia oferea României Dobrogea, dar încălcarea convenției, trădarea aliatului și schimbul teritoriu românesc contra teritoriu românesc a nemulțumit profund autoritățile de la București. Protestele României nu au fost luate în considerație nici cu ocazia Congresului de la Berlin; mai mult, stărnită de nemulțumirea românilor, Rusia a impus ca România să primească o Dobroge lipsită de partea sudică și îndeosebi de Silistra, deosebit de însemnată pentru statul român, din punct de vedere istoric și strategic. *Tratatul de la Berlin* (1878) preciza la art.45 că România înapoia Rusiei sudul Basarabiei, iar la art.46 se menționa că: „Insulele formând Delta Dunărei, precum și Insula Șerpilor, Sandgiacul Tulcei, cuprinzând districtele Chilia, Sulina, Mahmudia, Isaccea, Tulcea, Măcin, Babadag, Hârșova, Kiustenge (Constanța), Medgidia sunt întrupate cu România. Principatul mai primește, afară de acesta, ținutul situat la sudul Dobrogei, până la o linie care, plecând de la răsărit de Silistra, răspunde în Marea Neagră, la miazăzi de Mangalia. Linia granițelor se va fixa la fața locului, de Comisiunea Europeană instituită pentru delimitarea Bulgariei”¹. Granița româno-bulgară în Dobrogea a fost, prin urmare, aproximativă și arbitrară, Rusia dorind să dea astfel o lecție României. După o serie de tratative, în 1880 înălțimea Arab Tabia de lângă Silistra a fost dată statului român, în schimbul unei rectificări teritoriale în favoarea Bulgariei.

Războaiele balcanice din anii 1912-1913 aveau să ofere României ocazia de a rezolva complet problema teritorială a Dobrogei. La 18 oct. 1912, a început primul război balcanic (Turcia în conflict cu Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntenegru), România fiind neutră, dar primul ministru Titu Maiorescu anunțase că țara sa va avea să-și spună cuvântul, în cazul modificărilor teritoriale în Balcani. În noiembrie 1912, după încheierea armistițiului, Austro-Ungaria și Rusia au anunțat că sprijină rectificări teritoriale în favoarea României. În aprilie 1913, când s-au reluat ostilitățile, Conferința celor șase ambasadori ai marilor puteri decisese că România va primi Silistra². Al doilea război balcanic a început la 29 iunie 1913, cu Bulgaria contra tuturor statelor balcanice, România intrând în conflict la 10 iulie, armata română fiind cea care a înclinat balanța războiului. *Tratatul* încheiat la București, în ziua de 10 august 1913, stabilea la art. II rectificarea graniței româno-bulgare dintre Dunăre și Mare, în favoarea statului român, precizându-se că: „Noua graniță va porni de la Dunăre, din sus de Turtucaia, ca să ajungă în Marea Neagră la miazăzi de Ekrene”, traseul pentru noua graniță fiind precizat în *Protocolul* la articolul menționat³. Teritoriul primit de România în 1913 și care de drept trebuia inclus statului român odată cu Dobrogea propriu-zisă, în 1878, avea o suprafață de 7 726 kmp și o populație de 282 000 locuitori (în 1910), majoritatea turci și tătari, după care urmau bulgarii, românii, găgăuzii și grecii. Acest teritoriu, care reprezenta de fapt Dobrogea de sud, a fost numit „Cadrilater” (cu sensul de patrilater, după cele patru laturi ale teritoriului său) ori „Dobrogea Nouă”.

Odată cu alipirea noului teritoriu la România, se impunea în mod firesc și organizarea bisericească a Cadrilaterului, în sensul extinderii autorității Bisericii Ortodoxe Române asupra celor două județe care îl compuneau. Până la organizarea temeinică, s-a stabilit o administrație bisericească vremelnică, pusă sub conducerea Episcopului-Vicar Vartolomeu, administratorul Casei Bisericii⁴ și având sediul în orașul Silistra, vechiul Durostor. Începând cu 1 ian. 1914, arhiepiscopul a stabilit preoții slujitori români prin care urma să se realizeze bunul mers religios în Silistra și în județele Durostor și Caliacra, conform organizării românești. Astfel, paroh al Silistrei și protopop al Durostorului era numit Pr. Econom Vasile Slivneanu, venit de la biserica *Sfântul Gheorghe*-Galați și membru în Consistoriul Spiritual al Eparhiei Dunării de Jos. Ajutoarele sale erau românii Carol Voinea, preot și Calinic Gradea-Roghef, diacon, împreună cu bulgarul Cosma Gheorghieff⁵. Oficial, începând cu 1 apr. 1914, prin legea de organizare a noului teritoriu dobrogean, județele Durostor și Caliacra au fost alipite Episcopiei Dunării de Jos, cu reședința la Galați și care mai cuprindea județele Covurlui, Tulcea și Constanța⁶. Administrația bisericească a respectivei eparhii, în frunte cu Episcopul Nifon⁷, a început o organizare sistematică a parohiilor din Cadrilater. Două probleme importante aveau să se ridice în fața misiunii instituției religioase românești. În primul rând, faptul că în majoritatea satelor și cătunelor din cele două județe, populația majoritară era musulmană, reprezentată de turci și tătari. În al doilea rând, faptul că populația creștină ortodoxă din Cadrilater era constituită îndeosebi din bulgari, reticenți (uneori chiar agresivi) la trecerea sub autoritatea bisericească românească⁸. Românii erau puțini, majoritatea fiind la origine păstori transilvăneni; abia peste un deceniu avea să înceapă colonizarea sistematică a aromânilor în acele părți. După cum arăta *Raportul* prezentat Sfântului Sinod în sedința din 24 oct. 1914, de însuși Episcopul Nifon, activitatea de organizare bisericească fusese rodnică. În doar șase luni, în județul Caliacra fuseseră constituite 41 de parohii, din care 7 urbane și 34 rurale. Cele urbane erau: Parohia I *Sfântul Gheorghe*-Bazargic; Parohia II *Sfânta Treime*-Bazargic; Parohia I *Adormirea Maicii Domnului*-Cavarna; Parohia II *Sfântul Gheorghe*-Cavarna; Parohia I *Sfântul Gheorghe*-Balcic; Parohia II *Sfântul Nicolae*-Balcic și Parohia III *Sfinții Împărați*-Balcic. Cele rurale erau: Parohia *Sfântul Dimitrie*-Ezei Bei, cu satele Arabagi, Durgut Calfa, Carabez, Carasiman, Mansârova, Matlamova, Nastradin, Iurdieler și Ali Anife; Parohia *Adormirea Maicii Domnului*-Suiunciuc, cu satele Osman Faci, Ciacârcea și Caramurat; Parohia *Cuvioasa Paraschiva*-Gredno Ceamurlia, cu satele Guliana Ceamurli, Malco Ceamurli, Dimicleru, Cara Sular și Chiringi; Parohia *Sfântul Alexandru Nou*-Enidge, cu satele Bazaurtul Mare, Bazaurtul Mic, Bazaurtul de Mijloc, Fundacla, Seidali, Karabaclar, Omurchioi, Șahangi, Mursalchioi și Kavanlâc; Parohia Hasi-Kusereli, cu satele Cara-Câșla, Nadejdea și Baraclar; Parohia *Sfântul Dumitru*-Armutli, cu satele Cocargea, Paragic, Azaplar și Erdgi; Parohia I *Sfântul Nicolae*-Karali, cu satele Durasi, Hasancea, Deli Iusuf-Cuius, Garancea-Goma, Gah-Veli și Bogdaili; Parohia II *Sfinții Metodie și Chiril*-Karali, cu satele Bogdan-Ceamurli și Esetli; Parohia *Acoperământul Maicii Domnului*-Musu Bei, cu satele Musu Bei, Ciflic-Musu Bei, Enigea-Haidar și Hasarlâc; Parohia Alexandria (Kapakli), cu satele Hardali, Apinat, Davighihioi, Hagighioi, Kasideris, Pers-Kondu, Gorno-Kadievo (Gorno-Kadikoy) și Ghiurghiuili; Parohia *Sfântul Mihail*-Vladimirovo (Deli Osmanlar), cu satele Sali-Mahmud și Sardimen; Parohia Ehiscea; Parohia *Sfântul Dumitru*-Gurcova, cu satele Dinvaninovasi, Delischioi, Haferi, Saci-Orman, Sylecrer, Sris-Cuiusu, Kara-Iapular, Karli-Beikioi, Kuiu-Kioi, Edumcil, Resiler, Suleiman-Faci, Toi-Kuiusu, Turtamuș, Tarnofha, Hamzalar, Clairla-Ghioi și Simsciular; Parohia *Adormirea Maicii Domnului*-Teke, cu satele Geiceler, Ekrene, Mustafa-Beiler, Fuludgea; Parohia *Înălțarea Domnului*-Ceaș-Kioy, cu satele Simionovo, Bezanovo, Beicevo, Predel, Rogozina, Siracovo, Grușovo, Velikovo și Gredina; Parohia Preselenci, cu satele Vasilevo,

Ogorița, Kalima, Malinovo; Parohia Kurt-Bunar, cu satele Kodgea-Olar, Kuciumar, Koimolu-Kioy, Kizilzieli, Dustubac, Pașa-Bali și Hotulgea; Parohia *Sfânta Treime*-Kara Pelit, cu satul Esergea; Parohia Konak, cu satele Bairam-Bunar, Konak-Kuiungiuc, Kesedgic, Murzuc, Redgep-Kioy, Sarnobi și Ciair-Mahle; Parohia Bei-Bunar, cu satele Arabagi, Aratmagea, Guleam-Karaaci, Dantlar, Kairak, Karadgea-At, Garnebi-Iurtuc și Soiacii; Parohia Avdula, cu satele Kara-Avdula, Kidir-Asic și Kuiungiuc-Acbunar; Parohia *Sfântul Gheorghe*-Acbunar, cu satele Ghiuler-Kioy, Ehiugic, Olucii, Songiac, Trubaular, Sahiular și Kavurga; Parohia *Sfântul Mihail*-Ghelengic, cu satele Aidând-Ciufa, Baș Bunar, Veli-Faci, Gerzalar, Guleam-Alicikioy, Enibic Mahle, Ilanlâc, Kaba-Sacal, Kara-Kurt, Kurii Mahle, Kioste Celer, Kupeler, Salman, Susus-Kioy, Cadgiligia-Kioy, Hos Kadem și Ciair-Harman; Parohia *Sfântul Gheorghe*-Ai Orman, cu satele Kuiudciuc, Tulgea, Ciucurovo, Ianiclar, Sahiular, Toccilar, Malko Alicikioy, Kioseler, Kondaca Kioy și Balidgea; Parohia *Înălțarea Domnului*-Opancea, cu satele Semiz Ali, Saredgia, Kara Bașlii, Valali și Bogdanovo; Parohia *Sfântul Ioan Teologul*-Pcelarovo, cu satele Harmalâc, Peri-Faci, Maldgilar, Momuci-Kioy, Kara-Dusmuș, Nebi-Kujusu, Harma-Kujusu, Ciufut-Kujusu, Porjaz, Kara-Agaci, Aidin Bei, Cioban-Kujusu, Melecler, Uzlar, Durbal și Kasapli; Parohia *Sfinții Arhangheli*-Kadievo (Kadikioy), cu satele Arnaut-Kujusu, Ieni-Mahle și Novo-Botievo; Parohia *Sfânta Treime*-Gargalâc, cu satele Ai Orman, Arnautlar, Giore, Duranlar, Iridge, Kalfackioy, Kioiliuc, Nasif Pașa, Selim-Kujusu, Ius Gubenlic, Iapladgea și Eli-Bei; Parohia *Sfântul Haralambie*-Șabla, cu satele Hilic-Kioy, Kolabey-Kioy și Surtu-Kioy; Parohia *Sfântul Dimitrie*-Iali Uciorman, cu satele Ghiorman, Sari-Mese și Iaza-Gilar; Parohia *Sfinții Arhangheli și Sfinții Apostoli*-Ghiaur Suiugiuc, cu satele Racovski și Hagi-Dimitrie; Parohia Duran-Kular, cu satele Ahândgi, Gefefaki și Ismail-Kioy; Parohia *Sfinții Metodie și Chiril*-Karapancea, cu satele Kalaidgidere, Kalici-Kioy, Karalar, Karamanli, Karanasif, Kiramet, Sari-Musa și Satilmiș⁹.

În județul Durostor, fuseseră înființate 34 de parohii, din care 2 urbane și 32 rurale. Cele urbane erau Parohia *Sfinții Apostoli*-Silistra și Parohia *Sfântul Nicolae*-Turtucaia, ultima incluzând și satul Calimoc. Cele rurale erau: Parohia *Sfinții Arhangheli*-Acadânlar, cu satele Corcovna, Karalar, Kara Iamular, Duraclar și Suiutciuc; Parohia *Sfânta Treime*-Aidemir, cu satul Tătărița; Parohia *Sfânta Treime*-Alfatlar; Parohia *Sfântul Ilie*-Babuc; Parohia *Sfânta Treime*-Belica; Parohia *Sfântul Dimitrie*-Calipetrovo; Parohia *Sfinții Arhangheli*-Cainargeaua Mare, cu satele Caibular, Topcii și Hadar-Celebi; Parohia *Sfânta Treime*-Cainargeaua Mică, cu satele Zarniciu și Cociular; Parohia *Sfântul Dimitrie și Sfântul Gheorghe*-Caraorman, cu satele Brâcina și Brâcina-Enichioi; Parohia *Sfântul Dimitrie*-Ghiaurghengic, cu satul Alifac; Parohia *Sfântul Ilie*-Cocina, cu satele Cazemir și Baltagi-Enichioi; Parohia *Sfinții Arhangheli*-Karaomur, cu satele Golebina și Golebina-Ceatalgea; Parohia *Sfântul Haralambie*-Denizler, cu satele Haidar și Neșe Mahle; Parohia *Sfântul Dimitrie*-Doimușlar, cu satele Sala-Ceatalgea, Hogeia Kioy, Kapacli și Puneci; Parohia *Sfinții Metodie și Chiril și Sfânta Cuvioasă Paraschiva*, cu satul Spanciov; Parohia *Sfânta Treime*-Bulgarski Cosui; Parohia *Sfântul*

Prof. Dr. ȘTEFAN GRIGORESCU

(continuare în pag. 13)

ORGANIZAREA BISERICESCĂ A CADRILATERULUI (1913-1940)

(urmare din pag. 12)

Dimitrie-Gărvan; Parohia *Sfinții Metodie și Chiril*, cu satele Saarlă, Golubina-Hadmagea, Bazarghian, Dogrular, Balabânlar și Emirchioi; Parohia *Sfântul Gheorghe*-Kadichioi; Parohia *Sfântul Haralambie*-Chiose Aldin, cu satele Cranova, Malc-Karaaci și Kintinel; Parohia *Sfântul Gheorghe*-Pândâcli; Parohia *Sfântul Gheorghe*-Popina; Parohia *Adormirea Maicii Domnului*-Sarsânlar, cu satele Horozlar, Kemal-Kioy, Uzungiu-Orman și Arabagilar; Parohia Sianova; Parohia *Adormirea Maicii Domnului*-Staro Selo, cu satul Turc-Şmil; Parohia *Sfântul Dimitrie*-Vetren; Parohia *Sfinți Arhangheli*- Viş Kioy, cu satele Sari-Ghiol, Ciauş-Mahle și Deli Iusuflar; Parohia Antimovo; Parohia Astvat Kioy, cu satele Daugilar, Agiolar, Musutlar, Pâtracli, Kasâmclar, Şahliler, Cenaccilar și Ahmatlar; Parohia Sarghilar, cu satele Kiose-Abdi, Kanipe, Kurt Palar; Parohia Senir Eni-Mahle, cu satele Keciler-Mahle, Bailer Kioy, Baharkioy, Sucuingiuc, Tar Asen (cu filiala *Sfântul Dimitrie*) și Tomac-Kioy, Parohia *Sfinții Arhangheli*-Srebârna; Parohia Uzul Kioy, cu satele Cirecci, Seid-Ali Facî, Asan-Facî și Rahman Aşiclar¹⁰. Cu totul, existau în Cadrilater, la un an și puțin după alipirea la România și la zece luni după instaurarea administrației bisericești române în cele două județe, un număr de 75 de parohii, dintre care 9 urbane și 66 rurale¹¹. Satele erau arundate numai nominal, deoarece, după cum arăta chiar numele lor, erau locuite în general de musulmani turci (unele și de tătari), credincioșii ortodocși fiind puțini, iar dintre ei cei mai mulți erau bulgari, românii fiind îndeosebi locuitori ai Silistrei și împrejurimilor. Izbucnirea primului război mondial și intrarea Bulgariei în acest conflict, în anul 1915, a temperat grija autorităților române pentru dezvoltarea teritoriului Dobrogei Noi, alte probleme esențiale având atunci statul român. Lipsa fondurilor, izolarea localităților din cele două județe, reticența populației locale minoritare și numărul scăzut de credincioși români, au fost elementele care au împiedicat autoritățile bisericești române să se întărească în Cadrilater, în anii 1914-1916. Listele parohilor din Cadrilater, în acești ani, arată aproape numai minoritari bulgari, care slujeau dinainte și fuseseră preluați în anul 1913 sub autoritatea românească, cu întreaga toleranță. Pe de altă parte, menținerea acestora era determinată de necesitatea atragerii populației minoritare bulgare sub ascultarea reală a autorității românești, după cum nu este mai puțin adevărat că parohiile din cele două județe nu erau deloc atractive pentru preoții români, așa cum avea să se întâmple în perioada interbelică. În anul 1915, în județul Caliacra, preoți parohi deservenți erau: Nicolae Gheorghiu (Parohia Bazargic I), Alexandru Toncov (Parohia Bazargic II), Ioan Vodă (Parohia Balcic), Ioan Urumov (Parohia Cavarna I), Mihail Popa Ștefan (Parohia Cavarna II), Petcu Coicischi (Parohia Carasulov), Boian Doicev (Parohia Bazauri), Ștefan Popov (Parohia Armutlia), Pavel Atanosof (Parohia Ezibei), Ioan Mircef (Parohia Pcelarovo), Dimitrie Cernaef (Parohia Corali), Gheorghe Dimu (Parohia Alexandria), Vasile Vâlcov (Parohia Vladimirovo), Iani Gheorghief (Parohia Cuiungiuc), Vasile Ivanov (Parohia Semiz Ali), Petre Lazar (Parohia Olucli), Ioan Stoianof (Parohia Ghelengic), Grigore Boiagief (Parohia Vali-Facî), Gheorghe Ianef (Parohia Cadievo), Ioan Milușef (Parohia Gurcova), Nicolai Țițov (Parohia Şabla), Alexandru Vasiliu (Parohia Ghiaur Suiunciuc), Panaite Cazpazanov (Parohia Duran Cular), Atanasă Canburov (Parohia Spasova) și Ioan Sava (Parohia Bagdaili Cianurli)¹². În județul Durostor, preoții parohi erau: Dimitrie Stoianof (Parohia Cercovna), Grigore Arnaudof (Parohia Aidemir), Toniu Stanef (Parohia Babuc), Dimitrie Sicof (Parohia Calipetrovo), Radu Dimof (Parohia Cainargeaua Mare), Anghel Ivan Ofcearoff (Parohia Cainargeaua Mică), Dimitrie Economoff (Parohia Caraorman), Constantin Hristoff (Parohia Cocina), Ilie Boneff (Parohia Caraomur), Istrati Metodie (Parohia Doimușlar),

Teodor Dumitrof (Parohia Bulgarschi Cosni), Ștefan Tudorof (Parohia Garvan), Vasile Cazasof (Parohia Aschioi), Boris Buicliet (Parohia Cadichioi), Vasile Dicof (Parohia Cranova), Nedelciu Ivanof (Parohia Popina), Pompiliu Predovici (Parohia Sarsânlar), Enachi Gheorghieff (Strebârna), Velicu Drumef (Parohia Staroselo), Vasile Slivneanu (Parohia Silistra I) și Carol Voinea (Parohia Silistra II)¹³. Sediile celor două protopopiate, de Caliacra și Durostor, erau în orașele Bazargic, respectiv Silistra, protopopi fiind vrednicii economi Nicolae Gheorghiu și Vasile Slivneanu. Dintre preoții parohi a județului Caliacra, doar 3 erau români (protopopul și 2 preoți veniți din Transilvania), restul de 22 fiind dintre minoritari, respectiv 1 găgăuz, 3 greci și 22 bulgari. În județul Durostor, doar 2 preoți erau români (inclusiv protopopul), restul de 19 fiind bulgari. Urmarea era că preoții bulgari țineau slujbele în limba lor și nu în cea oficială a statului și se arătau reticenți atât în utilizarea limbii române ca limbă de cult (cu excepția Silistrei, unde slujbele se țineau, alternativ, în română și bulgară), cât și față de subordonarea ierarhică, în cadrul Protopopiatului și a Eparhiei române, al cărei sediu era oricum departe de ei. Mai mult, odată cu intrarea Bulgariei în război, în tabăra Puterilor Centrale, unii dintre ei aveau să se dovedească adevărați agenți ai propagandei antiromânești în Cadrilater.

Trebuie precizat faptul că, în primii ani ai administrației românești în cele două județe din Dobrogea Nouă, bisericile erau puține, majoritatea având aspectul unor case, de tip navă și fără vreo turlă. Astfel de biserici existau în: Bazargic (*Sf. Gheorghe* și *Sf. Treime*, ambele ridicate în anul 1860), Cadievo (*Sfinții Arhangheli*, 1864), Ghelengic (*Sf. Arhangheli*, 1864), Vladimirovo (*Sf. Arhangheli*, 1868), Arnautli (*Sf. Dimitrie*, 1880), Carasular (*Sf. Cuv. Paraschiva*, 1881), Cuiungiuc (*Sf. Gheorghe*, 1882), Esetli (*Sf. Metodie și Chiril*, 1884) etc. Timpul relativ scurt, lipsa mijloacelor financiare și dezinteresul pentru zonele în care românii nu erau majoritari, au făcut ca, de la instaurarea administrației românești acolo și până în toamna anului 1916, când trupele bulgare au ocupat Cadrilaterul, sub administrația românească să nu se finalizeze ridicarea vreunei biserici.

Lipsa mijloacelor financiare, în cele două protopopiate, era mai evidentă decât în oricare altă parte a Vechiului Regat. O analiză făcută în anul 1920, privind rezultatele Casei Bisericii (instituția care administra bunurile bisericești) între anii 1902-1919, evidențiază faptul că județele (protopopiatele, de fapt) Caliacra și Durostor erau înregistrate cu parohii urbane care nu aveau nici un fel de capital în numerar sau efecte¹⁴. Acest lucru nu însemna că nu dispuneau de nici un fel de bunuri, ci arăta mai degrabă jafurile făcute în timpul ocupației bulgare, din anii 1916-1919. În ceea ce privește parohiile rurale, la 1 apr. 1919, cele din județul Caliacra aveau un capital de 31 651,18 lei, iar cele din Durostor un capital de 49 971,35 lei, fiind cele mai sărace din cele 34 de județe ale României¹⁵. Comparativ, județul Brăila avea un capital de 102 242,85 lei, județul Buzău un capital de 221 835,58 lei, județul Tulcea un capital de 92 856,44 lei, județul Dolj un capital de 623 499,66 lei ș.a.m.d.¹⁶

Intrarea României în primul război mondial, în luna august 1916, a fost urmată, după cum se știe, de luptele româno-bulgaro-germane în dreapta Dunării, culminând cu dezastrul românesc de la Turtucaia. Cadrilaterul, ca și restul Dobrogei, avea să fie ocupat de bulgari pentru câțiva ani; armistițiul din noiembrie 1919 nu a determinat și retragerea autorităților bulgare de ocupație, care au tergiversat retrocedarea teritoriului, până în anul 1920, odată cu semnarea ultimelor tratate ale sistemului Versailles. După anul 1922 și mai ales după 1925, regimul liberal a arătat un interes deosebit dezvoltării Cadrilaterului, îndeosebi prin colonizarea elementului românesc (aromânesc) acolo. Rolul Bisericii fiind de asemenea esențial,

administrația bisericească avea să caute diferite căi pentru organizarea temeinică a parohiilor, prin ridicare sau reparația de biserici, numirea unor preoți români (inclusiv aromâni), acordarea de fonduri și terenuri pentru parohii, instruirea personalului clerical, vizite canonice în teritoriu etc. Un moment important l-a constituit înființarea Episcopiei Tomisului și Durostorului, la 10 martie 1923, cu reședința la Constanța, eparhie căreia i s-au arondat județele Constanța, Ialomița, Durostor și Caliacra, primul episcop fiind Ilarie Teodorescu¹⁷. Cu reședința eparhială mult mai aproape și cu un arhiereu preocupat, cele două județe ale Cadrilaterului aveau să cunoască, în anii '20 ai secolului trecut, o tot mai temeinică organizare bisericească. Episcopul Ilarie Teodorescu a efectuat vizite canonice în toate parohiile din Durostor și Caliacra, unde a constatat direct toate nevoile comunităților. Sesizând nevoia primordială de preoți, a efectuat demersuri pe lângă Sfântul Sinod și Ministerul Cultelor și Artelor, ajungându-se la adoptarea legii care permitea rezolvarea nevoilor de personal bisericesc în Dobrogea Nouă. Concret, s-a permis hirotonirea absolvenților de Seminar Inferior (de 4 clase), care rămăseseră nehirotoniți, precum și a învățătorilor (absolvenți de Școli Normale) cu aptitudini pentru preoție, după absolvirea unor cursuri pregătitoare de șase luni, în cadrul Episcopiei¹⁸. După moartea primului episcop interbelic, în fruntea eparhiei a fost ales Episcopul Gherontie Nicolae *Silistreanul*, la 28 sept. 1925, care la rândul său a sprijinit temeinic organizarea bisericească a celor două județe.

1. Stelian Neagoe, *Istoria unirii românilor*. Vol. II. Editura Diogene, București, 1993, p. 189.
2. *Ibidem*, p. 220-221.
3. Titu Maiorescu, *România, războaiele balcanice și Cadrilaterul*. Volum editat de Stelian Neagoe. Editura Machiavelli, București, 1995, p. 234 și *Protocol anexat la articolul II al Tratatului din București, din douăzeci și opt iulie (zece august) una mie nouă sute treisprezece*, p. 238-239.
4. *Zece ani de autonomie bisericească*. Eparhia Constanța-Consiliul Episcopal. Tipografia „Modernă”, Călărași-Ialomița, 1936, p. CXLV. Episcopul Vartolomeu Stănescu (1875-1954), absolvent al Facultății de Teologie din București, apoi al Facultății de Drept Paris-Sorbona, a fost hirotonit arhiereu în anul 1912. A fost administrator al Casei Bisericii, profesor la Facultatea de Teologie din București și locțiitor de episcop la Argeș. În anul 1920 a devenit episcop-locotenent, iar din 1921 episcop al Râmnicului, până în anul 1938, când s-a pensionat pe motiv de boală. Vezi Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Vol. 3 (secolele XIX-XX)*. Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 431.
5. *Zece ani de autonomie bisericească*, p. CXLV-CXLVI.
6. *Casa Bisericii 1902-1919*. București, Tipografia Cărților Bisericești, 1920, p. 54.
7. Episcopul Nifon Niculescu (1860-1923), a fost revizor al Mitropoliei Ungrovlahiei, director al Cancelariei Sfântului Sinod, preot la Biserica Albă din București și arhiereu-vice la Mitropoliei Ungrovlahiei, din anul 1895. În anul 1909 a devenit episcop al Dunării de Jos, până în anul 1921, când s-a retras din scaun. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Vol. 3*, p. 177.
8. Desigur și sub presiunile autorităților de la Sofia și sub amenințările comitagiilor, teroriștii bulgari ale căror acte de violență aveau să se vadă îndeosebi după anul 1919.
9. *Raportul...* În „Biserica Ortodoxă Română”, anul XXXVIII, no. 11, febr. 1915, pp. 1192-1195.
10. *Ibidem*, pp. 1190-1192.
11. *Ibidem*, p. 1190.
12. Vezi *Lista definitivă de Preoți și Diaconii din întreaga țară, cari constituiesc Colegiul Electoral pentru alegerea reprezentanților Clerului mirean în Consistoriul Superior Bisericesc*. În „B.O.R.”, anul XXXIX, no. 4, iulie 1915, p. 18-19.
13. *Ibidem*, p. 29.
14. *Casa Bisericii 1902-1919*, p. 58-59, Tabloul III.
15. *Ibidem*, p. 54-55, Tabloul II. Situația privea capitalul în numerar, aflat la Casa de Depuneri, Băncile Populare, Casa Epitropiei sau împrumutat ori lăsat epitropilor, precum și capitalul în efecte.
16. *Ibidem*.
17. *Zece ani de autonomie bisericească*, p. CXLVI, „Dobrogea Nouă religioasă (Durostor)”. Episcopul Ilarie Teodorescu (1867-1925), fost profesor și director al Seminarului Teologic din București, a fost ales la 10 martie 1923, investit oficial la 10 mai 1923 și a condus eparhia până în 1925, când a trecut la cele veșnice. Vezi Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Vol. 3*, p. 432 și 540.
18. *Zece ani de autonomie bisericească*, p. CXLVI.

Prof. Dr. ȘTEFAN GRIGORESCU

„Purtăm în piept metronomul interior, iambul fundamental, un timp slab și un timp tare. Poezia ne face să auzim bătaia animalică a suflului, ecou al vibrațiilor sufletului, al inițiativelor sonore ale unei *Psyché*.” (Paul Claudel)

Interferențe eminesciene în literatura română și în literatura universală

Cuvântul naște o dureroasă divizare a persoanei. La o singură rostire, puterea fascinantă a Logosului trasează limite între entitățile aceleiași persoane. Determină, prin aparenta sfâșiere a unui Eu Total, „o polifonie a persoanei”. Superficial, s-ar putea spune că Eul Primordial a murit, iar locul său este luat acum de Eul Nou, de Tu și El, „o treitate” ce se pretinde a fi arhaică. Cel care a suferit această răsfrângere este, în mod paradoxal, „visătorul de cuvinte” (Roland Barthes), poetul. El și-a a duna în spațiul reveriei cuvintele crezute a fi cele necesare, dar acum a rămas captiv în labirintul textului cu dorința ascunsă, inconștientă, inițial, de a deveni autor, căci „asemenea Dumnezeului Creației, autorul operei rămâne fie în interiorul ei, fie înafara, dedesubtul sau deasupra ei.” (Gerard Genette). Labirintul însă, îi răsfrânge imaginea compactă și-l divizează, creându-i astfel, o polivalență a Sinelui.

Această polivalență se poate observa și la poeții Mihai Eminescu și Quintus Horatius Flaccus, operele acestora stabilind o relație privilegiată peste vreme, un dialog cultural dincolo de mode și tendințe, transfigurând limbajul artistic.

Condiția creatorului în raport cu omenirea sau cu Demiurgul, relația omului cu timpul, statutul efemer al ființei, au constituit profunde teme de meditație pentru scriitorii din toate epocile. Astfel, putem instaura un dialog intertextual, având în vedere eminesciana „Glossă” și bine-cunoscutele „Ode” (I, II) horatiene.

Este o certitudine faptul că Mihai Eminescu a fost un admirator și al poezilor antici și a valorificat în opera sa ideile clasice latine.

„Glossă” reprezintă sigiliul geniului eminescian, cutia de simțiri și trăiri, de miracole a poetului, un sistem de oglinzi în care s-au reflectat zbuciumele și aspirațiile poetului, gândirea filozofică și artistică a „stelei fine a poeziei românești”. Imensa bogăție de teme și motive conferă poeziei valoare de capodoperă, de imens laborator de creație a poetului. Poezia lui Mihai Eminescu reprezintă o culme a creației sale, având valoare filozofică, gnomică, constituindu-se într-un adevărat cod de cunoaștere, de etică, cu valoare de generalizare maximă. Forma poetică este lapidară, sentențioasă, concentrată, clară, sobră.

Pornind de la semnificația cuvântului glosă, care înseamnă a explica un cuvânt, un fragment, s-a ajuns la poezia cu formă fixă-una dintre cele mai pretențioase, față de sonet, rondel, gazel. „Glossa” este alcătuită dintr-un număr de strofe egal cu numărul versurilor din prima strofă. Începând cu a doua strofă se comentează fiecare vers al strofei-temă, ultima reluând, ca o concluzie, pe prima, în ordinea inversă a versurilor. Spre deosebire de Eminescu, Horațiu închină odele sale unor personaje fictive, poeziile sale purtând acest subtitlu: „lui Thaliarche”, acordând importanță nu identității personajului, ci semnificativității numelui, care îl desemna pe regele ospetelor, desfătărilor, ca un om tânăr și fericit; cât și lui Postumus, al cărui nume derivă din adjectivul postumus- ultimul născut, născut după moartea tatălui, sugerând un elogiu adus tinereții, inspirându-se din scrierile lui Sappho.

Printre sursele de inspirație ale „Glossei”, George Călinescu semnalează pe cele antice și pe cele romantice. Tudor Vianu, referindu-se la tema vieții ca spectacol, precizează că aceasta este una din cele mai vechi, care apare în toată filosofia greacă. Toate studiile de critică și istorie literară menționează ca izvor de inspirație pe cugetătorul suedez Oxenstierna: „Lumea este privesc, oamenii sunt comedienți. Lumea vrea să se înșele, înșele-se. În scurt: acest fel este comedia lumii acesteia și cele ce vrea să aibă zăbavă cu liniște

să se poie într-un unghi mic, de unde să poată cu odihnă ca să fie privitoriu, și unde să nu fie nicidecum cunoscut, ca să poată fără de grijă a o batjocori după cum i se cade.”

Perpessicius menționează influența lui Shakespeare. Astfel, Mihai Eminescu notează în necrologul pentru Gambetta: „Viața e o umbră călătoare numai, un comediant care un ceas strigă și gesticulează pe scenă și apoi nu se mai aude; e un basm povestit de un nerod, plin de furtună și de zbucium și totuși neînsemnând nimic.”

„Glossă” se încadrează între marile creații universale și ale literaturii române, având ca temă fundamentală timpul, iar ca motive: „fugit irreparabilae tempus”, „fortuna labilis”, „vanitas vanitatum”, prezente în: literatura egipteană, „Cântecul Harpistului”; literatura latină la Horațiu, literatura franceză, „Balada doamnelor de altădată”-François Villon; literatura germană, „Faust”-Goethe, iar în literatura română la Miron Costin în poezia „Viața lumii” și mai târziu la Lucian Blaga- „În marea trecere”.

„Glossă”, „Carmina I și II” se pot constitui în veritabile coduri de conduită ale omului care trebuie să fructifice roadele prezentului și să nu se mai zbată steril cu nimicniciile realității cotidiene. Operele celor doi poeți se întâlnesc la nivelul motivelor care întregesc relația omului cu timpul, conștientizarea condiției sale efemere, dar se despart în ceea ce privește tipologiile umane prezente în glosă și ode. Eminescu trasează un decalog sui generis al omului de geniu, care datorită concepțiilor sale superioare, este nevoit să se sustragă lumii înguste în care trăiește omul comun. Horatius meditează asupra conduitei omului comun, revelându-i acestuia conștiința sa de ființă pieritoare.

Cea mai epicureică creație a lui Horatius o reprezintă „Odele”, *Carmina*, o culegere de diverse poezii lirice. Aici, reflectând pe baza trecerii timpului și a fragilității aspirațiilor omenești, poetul glorifică tihna și seninătatea, recomandând trăirea clipei prezente (*carpe diem*). Odele reprezintă încununarea efortului liric, constant al creației în planul tematic. Numeroase motive literare ca „mos maiorum”, „homo sapiens”, „virtus”, „otium”, „negotium”, „est modus in rebus” conturează universul său poetic. Poetul reușește să îmbine formele liricului cu accente satirice, civic-religioase, morale, bahice și erotice, în care acesta devine creatorul unei lumi utopice, ghidat de educația stoică, dar și de cultura latină. Nietzsche chiar a scris în „Amurgul idolilor”: „Până astăzi n-am resimțit la nici un alt poet aceeași încântare artistică pe care mi l-au dăruit odele lui Horațiu. Mozaicul acesta de cuvinte, acest minimum de întindere și număr de semne, acest maximum de energie a semnelor dobândit în felul acesta- toate acestea reprezintă stilul roman, ales par excellence. Față de asta, tot restul de poezie ajunge să fie o simplă limbuție a simțirii....”

Horațiu reușește să creeze o lume proprie, unde personajele și locurile mitologice amintesc fragilitatea ființei umane în fața morții. Astfel poetul îl amintește pe Mars (Marte) care este zeul războiului, în mitologia romană, provenit dintr-o fuziune a mai multor divinități arhaice-agrară și războinice- din Italia. Tradiția îl considera și tatăl natural al gemenilor Romulus și Remus, iar astfel și părintele poporului roman. Simbol al forței militare romane, Horatius face referire la Marte pentru a ilustra primejdiile ce-i pot primejdi omului chiar viața, amintind de războaie prin sinecdoca „cruento Marte”.

Râul suspinelor, Cocytos, sugerează moartea prin trimiterea simbolică la râul Infernului, locul de pedeapsă închipuit ca o arie de retragere a umbrelor tuturor

morților sau ca un teren de ispășire a păcatelor din timpul vieții, uneori chiar locul unde sunt exilați cei care nu au ascultat poruncile zeilor. Sisif, fiul lui Aeol, este supus pedepsei divine trebuind să împingă o stâncă până pe coama unui deal, cazna sa fiind ilustrată de poet prin hyperbatonul „longi...laboris”. Putem observa astfel cultul detaliului, substantivele și trimiterele mitologice evidențiind cunoașterea horatiană profundă a miturilor antice și apropierea sa de curentul literar de mai târziu, romantismul și de poetul român.

Deși Eminescu se autodefinește ca fiind poet romantic: „Eu rămân ce-am fost: romantic”, măiestria artistică a glosei constă tocmai în clasicitatea ei, ce reiese în primul rând din respectarea regulilor pe care le impune o poezie cu formă fixă, precum și din lapidaritatea versurilor. Dar mai există și alte argumente care ilustrează caracterul clasic al „Glossei”. De exemplu, faptul că este scrisă la persoana a treia, când sunt exprimate adevăruri aforistice „Ce e val, ca valul trece”, sau la persoana a doua, când este vorba de regulile și sfaturile privitoare la etica rațională, superioară, de integrare a lumii și a vieții, conform acestor adevăruri. Horațiu remarcă „*Ce fi-va mâine, fugi de-a-ți face gânduri!*” O asemenea constatare conduce la concluzia că geniul trebuie să se detașeze de frământările omului obișnuit. Ironia este însă prezentă în detașarea sa rece, superioară, transformată într-un act de acuzare, dar și într-un scut de apărare împotriva unei societăți limitate. Totodată, putem observa aceeași perspectivă acidă a privirii bătrâneței ca o vârstă a decrepitudinii, senilității, sugerată de epitetul personificator „instanti senectae” asociată morții invincibile „indomitae morti”. De aceea, Horațiu pledează pentru trăirea clipei prezente, conștientizând bătrânețea ca o treaptă spre finalul vieții, un precept specific gândirii horatiene.

Pe de altă parte, Eminescu valorifică o serie de idei filozofice care sunt turnate în forme artistice desăvârșite. Încă din prima strofă, considerată strofa-temă a poeziei, unde verbele sunt puse la prezentul etern, cititorul intră în contact cu aceste adevăruri general-valabile, exprimate lapidar în versuri grupate două câte două. Poetul meditează asupra perisabilității timpului: „Vreme trece, vreme vine/ Toate-s vechi și nouă toate”, repetiția cuvintelor „vreme”, „toate” și antinomia termenilor „vechi-nouă” sugerând tocmai această idee. Horațiu evidențiază același adevăr, prin repetarea cuvântului „frustra”(zadarnic), cum că timpul trece indiferent de ceea ce am face, de aceea trebuie să ne bucurăm de fiecare clipă a vieții (*carpe diem*): „*Zadarnic fugi-vom de crâncene lupte,/ (...)Căci tot vom vedea noi Cocytul de-aproape*”. Încercarea de a te împotrivi morții sau de a opri trecerea timpului se dovedește a fi zadarnică. Nimic nu poate stopa curgerea ireversibilă a timpului, nici „pietas”, nici „tauris” nu pot înlătura sfârșitul inevitabil, părăsind ființele dragi: „linquenda tellus et domus et placens/ uxor neque...”. Polisindetonul ca figură de stil are rolul de accentuare a motivelor penbtru care trebuie să-ți trăiești clipa(*carpe diem*).

Însă „celebrul *carpe diem* trebuie înțeles nu în sensul gustării prezentului ca un fruct, ci în cel al transformării fiecărei zile într-o entitate de sine stătătoare.” (Pierre Grimal, „Le Lyrisme”) Se observă tendința liricii horatiene de a ține cât mai departe de comunicarea unor conținuturi univoce.

Florina-Raluca Voiteanu

Prof. coordonator **Stan Loredana**

Premiul I (Concursul Interjudețean „Mihai Eminescu”,
ediția a II-a)

(continuare în pag. 15)

„Purtăm în piept metronomul interior, iambul fundamental, un timp slab și un timp tare. Poezia ne face să auzim bătaia animalică a suflului, ecou al vibrațiilor sufletului, al inițiativelor sonore ale unei *Psyché*.” (Paul Claudel)

Interferențe eminesciene în literatura română și în literatura universală

(urmare din pag. 14)

Dimpotrivă, poemele se vor o alcătuire suficientă sieși, cu multiple iradiieri de semnificație, prezentându-se ca o rețea de tensiuni ale forțelor absolute ce acționează sugestiv. Astfel observăm că poetul reliefează nu numai fragilitatea timpului în mișcare, ci și atitudinea sa față de acest fenomen, în care prevalează reacția contemplativă, clădită pe o tihnă epicureică, pe „otium”. Acțiunea umană, zbaterea ființei pentru descarcerarea terestră sunt eforturi inutile, poeții îndeamnă la resemnare, „tu așează-te deoparte” și „regăsindu-te pe tine/ Tu rămâi la toate rece” și „Frustra cruento Marte carebimus/ fractisque rauci fluctibus Hadriae, / frustra per autumnos nocentem/ corporibus metuemus Austrum.”

Cea de-a doua strofă a glosei conține codul de reguli și sfaturi de proveniență stoică. De aici rezultă că pentru om cel mai important lucru este să se cunoască pe sine și să nu se lase purtat de valurile înșelătoare ale fericirii efemere. Dar pentru aceasta drumul vieții trebuie mereu luminat de rațiune, de „Recea cumpân-a gândirii”, numai așa putându-se evita orice deziluzie. Un adept al stoicismului, Horațiu predică detașarea de frământările lumii trecătoare, starea de liniște sufletească totală: „În seama zeilor te lasă” și „*Ce zi, sub Soartă, îți e dată-i bună*”.

În strofa a patra apare lumea ca o imensă scenă de teatru spre care înțeleptul privește ca spectator, motiv preluat de Eminescu din filozofia antică: „Privitor ca la teatru/ Tu în lume să te-nchipui:/ Joace unul și pe patru./ Totuși tu ghici-vei chipu-i-/ Și de plânge, de se ceartă,/ Tu în colț petreci în tine/ Și-nțelegi din a lor artă/ Ce e rău și ce e bine.” Într-un univers în care doar măștile se schimbă: „Alte măști, aceeași piesă,/ Alte guri, aceeași gamă”, poetul lansează îndemnul: „Amăgit atât de-adeș/ Nu spera și nu ai teamă // (...) Tu pe-alături te strecoară.” Maximele eminesciene, exprimate în cuvinte și expresii populare nu sunt exprimate puternic ca la Horațiu. Acesta folosește imperativele verbelor „dissolve”, „deprome”, „permite”, „fuge”, „appone” ce transformă sfaturile poetului în adevărate porunci ca precepte morale pentru societatea aflată în deruta istoriei.

O idee schopenhaueriană este cea a prezentului etern: „Viitorul și trecutul/ Sunt a filei două fețe.” Singura clipă sigură a existenței este prezentul, fiindcă trecutul nu poate fi reconstituit, iar viitorul nu poate fi prevăzut: „Tot ce-a fost ori o să fie/ În prezent le-avem pe toate.” Tendința de depresurare de limite, de negare a condiției umane se manifestă, cu implicații sugestive și simbolice, și la nivelul limbajului poetic. Mihai Eminescu continuă limbajul filosofic al lui Horațiu, care nu încifrează mesajul, ci din contră îl nuanțează, adâncește sentimentul zbaterii omului fixat definitiv într-o viață trecătoare. Ideea este exprimată plastic în versurile horațiene: „Quid si futurum cras, fuge quaerere, et / quem Fors dierum cumque dabit, lucro / adpone nec dulces amores/ sperne, puer, neque tu choreas.” Se observă un alt precept horațian, acela de a privi viața ca pe un dar al sorții, acceptarea destinului și imposibilitatea cercetării viitorului constituind de această dată principii stoice: „Quid sit futurum cras, fuge quaerere.”

Mihai Eminescu utilizează critica ca o expresie a indiferenței, a unui adânc dispreț: „Nu spera când vezi mișeii/ La izbândă făcând punte,/ Te-or învinge nățărăii,/ De ai fi cu stea în frunte.” Aici, termenii

„mișei, nățărăi” nu au valoare de invective. Simțind că autocontemplația este o modalitate certă de a ajunge la o liniște sufletească totală, poetul este capabil să își păstreze atitudinea indiferent de circumstanțe, un comportamnet prin excelență stoic. Un asemenea echilibru se degajă din versurile: „De te-ating, să feri în lături,/ De hulesc, să taci din gură.”

Ultima strofă a glosei, care este o reiterare a celei dintâi, dar în care versurile sunt așezate într-o ordine inversă celei inițiale, codul de reguli și sfaturi etice devine mai evident datorită faptului că acum versul cu valoare emblematică „Tu rămâi la toate rece” se află la început.

În ceea ce privește stilul poeziilor analizate, acesta se caracterizează prin limpezime și armonie. Claritatea reiese tocmai din simplitatea limbajului. Poeții apelează la epitete, simboluri, metafore (rațiunea devine „cumpănă”, viitorul și trecutul devin „pagini ale aceleași file”) numai când intenționează să releve în mod deosebit o idee. Sunt elocvente în acest sens relațiile stabilite de Horațiu între substantiv și adjectivul care îl determină, aflat uneori foarte departe de el. Combinațiile cele mai ingenioase emerg astfel în ode între substantive și adjective. Metaforele și metonimiile abundă. Horațiu operează în toate odele cu forma strofică, cu sistemul strofei de patru versuri. Jacques Perret a remarcat că Horațiu apelează la un ritm dublu, la două ritmuri: cel strofic și cel sintactic. Ele pot coincide sau să se opună, ajungându-se la o „luptă dintre strofă și frază, ceea ce conferă enunțului o pregnanță și un rafinament notabile”.

„Așadar o lege naturală, teorii estetice, procesul criticii, amărăciunea izolării spiritului, bucuria creației, indignare, tristețe, dispreț, acestea și atâtea alte idei și stări laterale ies pe rând din simplele, dar de o fină țesătură noțiuni. Capodopera acestei satire ideologice, fără obiect, este Glossa, care, printr-o sublimă scamatorie de idei, voiește a învedera proasta mecanică a lumii.” (George Călinescu- „Opera lui Mihai Eminescu”)

Întreaga poezie eminesciană stă sub semnul încununării unei tradiții și inaugurării unui drum nou. Eminescu preia și dezbate ideile lui Horațiu, „un artizan al cuvintelor” (Rene Pichon) : viața ca vis, viața ca teatru, micro și macrocosmosul, cosmogonia, micro și macrotimpul, ca forme ale cunoașterii, condiția genului, peceți ale universalității sale.

„Filozof este Eminescu, dar nu pentru atitudinea contemplativă a poeziilor, ci pentru veleitățile de metodă pe care i le descoperim în cugetări...” (G. Călinescu) și în poetică.

Bibliografie:

- Călinescu, George, „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”, București, Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941.
- Cizek, Eugen, „Istoria literaturii latine”, București, Editura Corint, 2003.
- Rusu, Liviu, „De la Eminescu la Lucian Blaga”, București, Editura Cartea Românească, 1981.
- Friedrich, Nietzsche, „Amurgul idolilor sau Cum se filozofează cu ciocanul”(1889), traducere de Alexandru Al. Șahighian.

Iov, Socrate și Divinitatea

eseu

Moto: “Cercetați din nou! Dreptatea mea este mereu aici!” (“Cartea lui Iov” 7,29)

(urmare din pag. 6)

“Drept mulțumire lui Marduk, ne mai precizează traducătorul în *Notița introductivă* pe care am urmat-o pas cu pas, zeii i-au construit orașul Babilon și templul lui, Esagila, unde anual ei vin, în ziua de Anul Nou, să-i aducă omagii, pentru victoria sa. În această zi de Anul Nou, Marduk decide destinele omenirii pentru un an întreg.”

Versurile poemului...

Să curgă ca un balsam peste sufletul zbuciumat!

“51. Să clădim un templu al cărui nume se va chema:/ 52. <<Iată o locuință pentru odihna noastră>>. Să ne odihnim în el.”

Nu știu cum se face, dar gândul din inima mea textuală îmi duce mintea la “Geneza” biblică: “2.3 - Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că atunci s-a odihnit după toate lucrările Sale, pe care Dumnezeu începuse să le facă.” (15,p.56)

“63. După ce au construit un turn în trepte, înalt ca al lui Apsu...”

Viitorul turn biblic al Babilonului...

“64. Ei înălțară acolo o locuință pentru Marduk, En-lil și Ea.”

Și încă...

“77. În Esagila cel splendid ei și-au oficiat riturile./ 78. Au fost fixate normele (și) toate îndatoririle lor,/ 79. La toții zeii împărțindu-se ranguri în cer și pe pământ.”

Uite și versurile acestea: “105. Lăudat să fie fiul, răzbunătorul nostru...” *Adică Marduk, fiul zeului Ea, care i-a învins pe Tiamat și zeii răsvrățiți...*

Știm deja toate acestea...

Nu știu de ce gândul mă tot duce de la “răzbunătorul” babilonian la “răscumpărătorul” evreu din “Cartea lui Iov” și din proorociile lui Iezechie! *Uite și aici:* “161. Zeii se bucurară și ascultară de porunca lor,/ 162. Ca și în Ubşukkina (Casa adunării zeilor - [n.tr.](#)) ei ținură sfat (zicând):/ 163. Pe viteazul fiu, răzbunătorul nostru,/ 164. Pe protectorul nostru, să-l lăudăm pre nume”.

Vom mai reveni...

O singură observație numai... “107. Să fie păstorul celor cu capul negru, creaturile sale...”

Da! Mi-am adus și eu aminte de nota lui S.N.Kramer la un imn sumerian dedicat “*Marelui medic al oamenilor cu capul negru*”: “Astfel își ziceau adeseori sumerienii (prin aluzie la culoarea închisă a părului lor).” (4,p.124)

Iată și nota traducătorului poemului babilonian “Enuma Eliș”: “O metaforă akkadiană obișnuită, pentru a indica genul uman.” *Îți dai seama? În câteva secole, aceeași expresie trece de la denumirea unei specii la denumirea întregului gen... De la noțiune la concept. Ar mai fi...*

Odihna binemeritată.

Bibliografie

- Bulandra, Alexandru, “Experimentul Iov”, Editura Paideia, 2008
- Jacob, Edmond, “Vechiul Testament”, Editura Humanitas, 1993
- Belenki, M.S., “Despre mitologia și filozofia Bibliei”, Editura Politică,1982
- Kramer, S.N.,”Istoria începe la Sumer”, Editura Științifică, 1962
- “Gândirea asiro-babiloniană în texte”, Editura Științifică, 1975
- “Cartea lui Iov, Ecclesiastul, Cartea lui Iona, Cartea lui Ruth, Cântarea Cântărilor” traduse și comentate de Petru Creția, Editura Humanitas, București, 1995
- ” Filozofia greacă până la Platon”, vol.II, Partea 1, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984
- Vlăduțescu, Gheorghe, “Cei doi Socrate”, Editura Paideia, 1996
- Xenofon, “Amintiri despre Socrate”, Editura Univers, București, 1987
- Cosma, Doru, “Socrate, Bruno, Galilei în fața justiției”, Editura Sport-Turism, București, 1982
- “Gândirea egipteană antică în texte”, Editura științifică, București, 1974
- Platon, “Republica”, în “Opere” vol.V, Editura științifică și enciclopedică, București, 1986
- Zamarovsky, Vojtech, “La început a fost Sumerul”, Editura Albatros, București, 1981
- Eliade, Mircea, “Istoria credințelor și ideilor religioase”, vol.I, Editura Universitas, Chișinău, 1994
- “Septuaginta”, vol.I, Colegiul Noua Europă, Editura Polirom, 2004
- LaCocque Andre, Ricoeur, Paul, “Cum să înțelegem Biblia”, Editura Polirom, 2002
- Geiss, Imanuel, “Istoria lumii”, Editura All Educational, 2002
- Daniel, Constantin, “Civizația asiro-babiloniană”, Editura Sport-Turism, București, 1981

(continuare în numărul viitor)

Poate cel mai savuros personaj al lui Caragiale este Mitică.

„Când n-are tutun, îți cere o țigară...suvenir. Când merge să se împrumute cu bani: unde ai plecat, Mitică? - La vânatoare de lei. La Gambinus: Mitică, la plecare, către băiatul care a servit: - Băiete, mi se pare că mi-a picat o băncuță; vezi, dacă o găsești, mi-o dai înapoi deseară; dacă nu, ia-o tu bacșiș. Ai cerut o bere și o lași să-i treacă puțin spuma; Mitică zice: - Bea-ți berea, că se răcește”¹.

Personajul „Mitică”, atât de gustat în epoca lui, când era perfect adaptat la atmosfera vremilor sale, a ajuns astăzi să fie ori neînțeles, ori confundat, ori, mai rău, falsificat.

Astfel, unul dintre exemplele de neînțelegere a lui Mitică, combinat cu o nuanță de confuzie, o găsim la domnul Dan Puric, în volumul „Despre Omul frumos”. În acest volum, în eseu „Tir încrucișat”, actorul-regizor redă o conversație purtată în timpul unei conferințe, cu un auditor, în care vorbind despre Eminescu, și discuția deviind înspre Caragiale, acesta dă naștere unei tirade de afirmații care la prima vedere au aspectul unor imprecășii gratuite la adresa marelui dramaturg: „În pușcăriile comuniste a murit poporul lui Eminescu. La Mărășești nu a fost Mitică al lui Caragiale, ci a fost poporul lui Eminescu. În vremea aceasta, Mitică al lui Caragiale supraviețuia. În sensul acesta, amintirea lui Caragiale este binevenită pentru că mărește temperatura și distinția dintre popor și populație. Geniul lui Caragiale a surprins, în bună măsură, acest început de deformare genetică a fibrei românești. Astăzi, ea pare a fi câștigătoare. Noi suntem astăzi înconjurați de tipul ăsta surprins de Caragiale”². Această cascadă de negativități adresate lui Caragiale, pe lângă faptul că îl pune într-o lumină cu totul antagonică vis-a-vis de Eminescu, de parcă aceștia s-ar respinge axiomatic, mai are și menirea de a induce auditorul, sau cititorul într-o mare confuzie cu privire la opera marelui dramaturg. De fapt, confuzia este doar de partea domnului Puric, care, deși pare să îi recunoască meritul lui Caragiale de a fi ilustrat partea negativă a populației, îl pune totuși la zid, ca și cum el ar fi creat-o, sau ar fi susținut-o să se perpetueze și să avanseze. Practic, aici domnul Puric face dovada faptului de a nu distinge prea bine prototipul Mitică, de acel fals Mitică, cel în care l-a transformat deformarea societății. Căci Mitică, cel creat de Caragiale, nu era smeherașul de duzină de astăzi, ci un tip care având spiritul ascuțit, descria nimic altceva decât capacitatea poporului român de a se furișa printre problemele vieții de zi cu zi, apelând deseori la hazul de necaz, mitizat cândva de Păcală și devenind acum legendar prin însuși Mitică. De fapt, Mitică nu este altceva decât alter-ego-ul lui Caragiale care, de fiecare dată când critică societatea, o face doar sub zodia pamfletului.

În atari condiții, este necesară apariția unui avocat obiectiv. Și acest rol îl va juca de minune, poate chiar fără știrea lui (cel puțin în acest context de

Romeo Aurelian Ilie

„Mitică” al lui Caragiale, ce personaj!

repunere pe orbita realității a domnului Puric), criticul literar Dan C. Mihăilescu. În prefața volumului de publicistică caragialiană: „Despre lume, artă și neamul românesc”(Editura Humanitas, 1994), acesta atrage atenția, după cum se pare, profetic, asupra greșitei păreri despre percepția unora asupra relației eminesciano-caragialiană: „Să nu ne facem iluzii: chiar dacă în anii din urmă s-a afirmat mai apăsător decât altădată perfecta complementaritate Eminescu-Caragiale, spunându-se că ființa noastră este caraglioeminesciană, sau că trăim în Caragiale, visând la Eminescu, spiritul caragialesc continuă să pară multora o grefă eșuată, respinsă de organismul național”³. Apoi, același Dan C. Mihăilescu, vine direct în apărarea lui „Mitică”, în articolul „Pe Mitică l-a ucis miticismul”, în care acesta arată cum s-a ajuns la confuzia domnului Puric, cum s-a ajuns ca spiritul caragialianului Mitică să fie prost înțeles și, de aici înainte, prost practicat: „În epoca bunului simț ca paradox, până și ironia nevinovată, spiritul mocqueur, instinctul ludic se deformează, se usucă și cad. Cad fatal și hidos în caricatură grobiană, mitocănie otrăvitoare, damf de tractir, mahalagism sufletesc. Vechiul nostru haz de necaz, versatilismul inocent, hedonismul mucalit, tranzacțional, acomodant și fals resemnat (din rațiuni tactico-diplomatice), chiar și mult incriminată bășcălie, arma noastră cu două tăișuri, luatul în răspăr a tot ce există mai apăsător toate aceste condimente, când plăcut picante, când sufocante, au coborât în pivniță, involuând fetid către mirosul saprofit și mocirla sulfuroasă. *Ubi* sunt ghidușia parșivă, pehlivănia levantică, duhul suprealist al lui Păcală, temeiurile

etice ale snoavei, acea rânduială străveche ce știa să conserve ierarhia și nuanțele, separând zâmbetul de hohot, surâsul șugubăț de șarja acidă, rictusul amar aluziv de tachinarea îngăduitoare, adică însăși tradiția caragialianului Mitică? Toate s-au tocit, au ruginit, s-au spulberat în țiganizarea generală”⁴.

Așadar, problema obiectivă nu apare atât la domnul Dan Puric, căruia trebuie totuși să i se aplice culpa pentru superficialitatea cu care l-a tratat pe „Mitică”, și prin aceasta pe însuși Caragiale, ci la însuși poporul român, care luat de valul tranziției l-a înlocuit pe Mitică cu un pseudo-Mitică, pe care nu mă încumet să îl descriu altfel decât ca „smecherul-păcălit”, insul superficial din punct de vedere cultural și miserupist din punct de vedere social.

În încheiere vom reda o nouă șarjă de „D-ale lui Mitică”, prin care să îi redăm personajului, devenit personalitate, locul meritat în societatea ideilor, pentru că în societatea propriu-zisă el nu își mai află de mult locul:

„-Ai parale, Mitică?

Nu umblu cu metal, mi-e frică de trăznet.

*

Un prieten ghindoc se-ntinde să-și ia pălăria dintr-un cuier prea înalt.

Mitică îi strigă:

- Pune o coală de hârtie sub picioare!

*

Te plângi lui Mitică de cine știe ce; el nu vrea să te asculte, fiindcă: *petiție fără timbru nu se primește*”.

Mitică a murit. Trăiască Mitică!

Note:

¹ Pasaje reproduse din revista „Dilema Veche”, Anul VI, nr. 287; 13-19 august 2009.

² Pasaj reprodus din Dan Puric, „Despre Omul frumos”.

³ Dan C. Mihăilescu, „Cuvânt înainte” la volumul: I.L. Caragiale, „Despre lume, artă și neamul românesc”, Editura Humanitas, București, 1994, pag. 5.

⁴ Dan C. Mihăilescu, Pe Mitică l-a ucis miticismul, în Dilema Veche, anul VI, nr. 287, 13-19 august 2009, pag. 9.

Alexandru Bulandra

Alexandru Bulandra

MIORIȚA

Alexandru Bulandra

Volumul „Miorița” cuprinde, în prima parte, demonstrația istorico-literară a ipotezei conform căreia Vasile Alecsandri este autorul baladei „Miorița”, precum și reconstituirea vers cu vers a genezei acestei capodopere. În partea a doua a cărții se face o lectură mitico-simbolică a poemei lui Alecsandri, pornind de la apartenența autorului la ordinul francmasonic.

La final, partea a treia a investigației este realizată cu mijloacele etnografiei și folcloristicii și se ocupă de *colinda păcurarilor* - sursa textuală originală a *fenomenului mioritic* -, descifrând obârșia ei la trecerea de la ritualul jocului cu măști animaliere la structura compozițională a cântecului de urare și felicitare.

...Și au fost, odată ca niciodată, doi mari poeți, unul ardelean și unul moldovean. Cel ardelean a scris un colind minunat despre trei păcurari. Iar cel moldovean, auzind aceasta, n-a vrut să fie mai prejos, și a scris și el o baladă la fel de frumoasă. Și pentru că fiecare poet lăsase în versurile lui câte o taină, într-o bună dimineață a venit la ele cel muntean. Și le-a citit, și le-a lăscodit, și a întrebat în stânga și-n dreapta, și s-a gândit, până mai ieri, când s-a duminat. Mai apoi s-a pus pe scris, și a scris, și a scris și a tot scris până acu, de s-a stins.

Alexandru Bulandra

Vasile Alecsandri și cazul „Miorița”

Tainele „Mioriței”

Masca păcurarului

ISBN 978-973-596-663-8

În curând, la prestigioasa editură PAIDEIA, va apare, într-un singur volum, cele trei cercetări ale lui Alexandru Bulandra despre Miorița.

paideia

Contribuții documentare privitoare la dispariția Orașului de Floci

Capitală a județului Ialomița și cel mai important port al Țării Românești la Dunăre timp de câteva veacuri, în a doua jumătate a sec. XVIII, Orașul de Floci decade treptat, iar apoi dispare ca așezare în condiții ce nu au fost pe deplin elucidate până în prezent.

Dacă documentele interne nu au fost suficiente de concludente pentru a oferi un răspuns clar despre cauzele care au condus la stingerea Oraşului, cu siguranţă valorificarea fondurilor arhivistice străine va aduce întregiri la cunoaşterea problemei. Vecinătatea cu Hârşova nu avea cum să nu se reflecte în actele oficiale otomane ale vremii. Cu timpul, uriaşele arhive otomane, cercetate doar într-o mică măsură până în acest moment, vor aduce informaţii importante despre sfârşitul Oraşului de Floci. De asemenea, arhivele athonite reprezintă o altă sursă documentară majoră, având în vedere că Mănăstirea Vatoped stăpânea o serie de metocuri în Oraşul de Floci. Nu în ultimul rând, documentele ruseşti ar putea completa fericit lacunele existente, deoarece se ştie că lovitura de graţie a fost dată Oraşului de Floci de Războiul ruso-turc din anii 1768-1774. Asupra ultimei categorii ne vom opri în cele ce urmează.

Primele știri relevante oferite de arhivele rusești despre târgul de la gurile Ialomiței datează din martie 1770, atunci când beligeranții pregătesc traversarea Dunării. Dar, începând cu luna martie, se înregistrează precipitații abundente care duc la dublarea cursului obișnuit al Dunării și la revărsarea fluviului așa cum „nici bătrânii nu-și amintesc”⁷¹. Ploile au fost aproape zilnice până în luna mai. Este foarte probabil ca aceste ploi și inundațiile provocate de Dunăre să fi afectat profund condițiile de viață din Oraș, prin schimbarea cursului râului Ialomița, determinând abandonarea treptată a târgului.

Desfășurarea ostilităților în regiune a amplificat cu mult problemele localnicilor. În noiembrie 1770, rușii cuceresc Brăila, după care ocupă și Bucureștiul. 4000 de turci, care înaintau în sprijinul cetății din Brăila, au staționat o perioadă în Oraș. Detașamentul geneneral-maiorului Krecetnikov a fost trimis pe 12 noiembrie să distrugă oștirea turcă, după care trebuia să înainteze în sus, pe râul Ialomița, până la drumul ce duce spre București².

Turcii din Oraș, aflând de apropierea rușilor, au trecut râul Ialomița, distrugând și podul, după care unii au trecut la Hârșova, iar o altă parte a înaintat în sus, pe malul Dunării. Pe 13 noiembrie, trupele ruse au trecut Ialomița pe 4 vase ușoare, în urmărirea turcilor, dar fără succes, capturând doar cămilele și animalele lăsate de turci. Krecetnikov ocupă Orașul, dar *“găsind locuințele și mănăstirea din Oraș distruse de turci”*, a considerat că este periculos să rămână aici și a doua a zi s-a îndreptat spre Slobozia, unde ajunge pe 16 noiembrie, făcând joncțiunea cu alte unități aflate în drum spre București³.

În ianuarie 1771, în Oraș se afla detașamentul locotenent-colonelului Bonnenberg, care avea în grijă pichetele de la gurile Ialomiței. Soldații ruși prind un spion turc, care dezvăluie planurile turcilor: aceștia intenționau, pe 16 ianuarie, să trimită de la Silistra 5000 de oșteni, cu 8 tunuri mari și 18 tunuri mici, pentru a ataca prin surprindere detașamentul din Oraș. Instalând câte 4 tunuri mari și nouă tunuri mici pe fiecare mal al Ialomiței, ei doreau să distrugă mănăstirea din Orașul de Floci. Drept urmare, pe 14 ianuarie, detașamentul din Oraș a primit întăriri, iar trupe ruse sunt trimise la Călărași, unde găsesc și înfrâng 400 de turci⁴.

Noi confruntări la gurile Ialomiței se înregistrează pe 3 iunie 1771, când 2000 de turci cu 5 tunuri s-au îmbarcat la Hârșova pe 60 de vase și au acostat la gurile Ialomiței, atacând reduta condusă de maiorul Taube, din Regimentul Butârskii. Reduta era înconjurată cu un șanț și era prevăzută cu ambrazure. După o luptă ce a durat 6 ore, apropierea altor unități militare ruse i-a făcut pe turci să se retragă⁵.

În a doua jumătate a războiului, știrile despre Orașul de Floci se reduc considerabil în documentele rusești, chiar dacă știm că unități militare rămân la gurile Ialomiței. Astfel, în noiembrie 1771, generalul P.A.Rumeanțev cere „*retragerea infanteriei de la postul din Oraș, iar fortificațiile să fie camuflate*”⁶. Este un semn clar că așezarea era abandonată. La sfârșitul ostilităților, Bauer găsește Flocii în ruine⁷.

După război, Târgul de Floci rămâne o așezare depopulată, așa cum rezultă și dintr-un hrisov domnesc de la 1779, chiar dacă se încearcă refacerea orașului lângă vechea siliște⁸.

Mănăstirea amintită mai sus se menține însă probabil până la începutul secolului al XIX-lea. În 1829, doctorul rus Karl Seidlitz trece pe lângă vechea vatră a Orașului de Floci, relatând următoarele: „*Pe 17 iunie, dimineața, am ajuns în Piua Petrii. În apropiere de drum se aflau ruinele unei mănăstiri. Acestea ne-au trezit interesul, mai ales că până atunci întâlnisem doar cocioabe dărăpănate. Mănăstirea a fost distrusă de turci în 1809, de la ea păstrându-se doar zidurile. În loc de călugări, am fost întâmpinați de un stol de ciori, care se îmbuibau din leșul unui cal, iar noi le-am întrerupt ospățul*”⁹. Așadar, mănăstirea a fost într-un final bombardată de turci, așa cum se intenționa încă din 1771. Perseverența otomanilor este surprinzătoare dacă ne gândim că turcii erau destul de toleranți cu cei de religii diferite. Singura explicație a insistențelor otomane ar fi că mănăstirea dispunea de un zid de apărare, ceea ce ne conduce spre concluzia că ar fi vorba despre Mănăstirea Flămânda, despre care de mai multă vreme se presupune că ar fi fost fortificată¹⁰.

Datele prezentate mai sus confirmă într-o mare măsură diversele scenarii vehiculate în legătură cu dispariția Orașului de Floci, care pun accentul pe factori precum schimbarea cursului râului Ialomița și luptele desfășurate în zonă în timpul Războiului din anii 1768-1774. Subiectul rămâne însă deschis cercetării, deoarece dispariția unui asemenea centru comercial și administrativ implică cu siguranță o situație mult mai complexă.

(Endnotes)

¹ A. Petrov, *Voina Rossii s Turciei i pol'skimi konfederatami s 1769-1774 g.*, vol. 2, Sankt Petersburg, 1866, p. 85.

² *Ibidem*, p.198.

³ *Ibidem*, p. 202.

⁴ *Ibidem*, vol.3, Sankt Petersburg, 1874, p.5.

⁵ *Ibidem*, p.87. Am mai semnalat lupta în Buzu Vitalie, *Slobozia în timpul războiului ruso-turc din anii 1768-1774* în “Helis”, anul V, nr.7-8, iulie-august 2007, p.11.⁶ Feldmareșalul Rumeanc, *Culegere de documente și materiale*, Moscova, 1947, doc. Nr.89, din 10 noiembrie 1771.

⁷ Fr. Bauer, *Memoires historiques et geographiques sur la Valachie*, Frankfurt, 1778, p.26.

⁸ Laurențiu Rădvan, *Orașele din Țara Românească până la sfârșitul secolului al XVI-lea*, Iași, 2004, p. 439.

⁹ Buzu Vitalie, *Ialomița anului 1829 în amintirile unui doctor rus*, în "Helis", anul VI, nr.6-7, iunie-iulie 2008, p.15.

¹⁰ Laurențiu Rădvan, *Boieri, orașeni și mănăstiri din zona Orașului Floci (sec.XVI-XVIII). Din secretele unei familii boieresti*, în „Civiliizația urbană din spațiul românesc în secolele XVI-XVIII. Studii și documente”, volum editat de Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2006, p. 73-101. Consultat pe https://docs.google.com/View?docid=dmf7p3g_1ck9fwz

Prof. Vitalie Buzu

Crina Maria Banu

*Anotimp cu vedere spre capătul
lumii*

caută-mă acolo unde moartea e mai multă decât viața,
că acolo în mijlocul tău, mă voi dezbrăca de mine,
mă voi dezlipi de fiecare buchiță fizică de vis,
fără să-mi lăcrezeze sângele norilor.

Știi că, fără să realizez măcar, de mult vroiam să beau
o noapte
Și să scuip stele, pe care nu le-ar putea opri nicio ușă,
Și nicio scară nu ar ajunge la ele, decât singurătatea.

acolo ai putea să mă aduni așa simplu dint-o dată!
 chiar dacă n-o să mai am margini de care să mă legi,
 nici vreo zi în care să mă închizi, o să mă scapi de viață.

doar după ce o să mă pierzi pentru totdeauna, o să mă găsești iar, dar până atunci, măcar de a-i lua și tu o noapte oarecare, și a-i lipi-o strâns pe piept, și-ai ține-o pe inimă, ca să-ți crească o stea, să poți să mă mai suporti o vreme.

Muzică de vie

viața mea nu-ți știe numele,
decât dacă a-i întreba-o de cel al morții.
cuvintele o cântă, o suflă și-o țin în cuvinte,
în timp ce pe mine nu mă încap
decât pe jumătate - într-un trup.

nu mă deranjează, de obicei,
fiindcă îmi dă voie să am
cerul și pământul meu,
ploaia și cutremurele mele.
pot ploua cu ochi sferafici
ce se sparg în imagini pe trotuare,
pot erupe pământul,
ciuruit cu amintiri, de dragul memoriei.

viața mea nu-și are decât moartea,
câteodată, înfometată de dragoste,
îmi cere prieteni de mâncare.
smulge din mine trupuri și priviri,
de parcă aş avea permanent
cu ce să le înlocuiesc.

nu mă deranjează, de obicei,
fiindcă nu o realizez pe deplin niciodată,
nu vorbește,nu vede și nu aude,
doar că e mută,oarbă și surdă.

Inocență...

tu ai un fel de paradis personal
pe care nu-l poți vedea, dar care te vede.
îl intuiești și-l simți ca pe un viitor candid
care-ți promite c-o să mai trăiești o vreme.

ai umărul acoperit cu un zefir de primăvară,
și-ai vrea să zbori în libertate și-n beție de soare.
și-ai dori un labirint profetic -ogindă-n oglindă-
decât o cale lină în naivitate.

descoperă-ți umărul fin și-ți vor crește aripi;
vei putea zbura ca un fluture albastru de atâta cer,
ca un adevăr pur într-o lume de secrete decadente,
sau ca un fulg de zăpadă cu conștiință.

ți-e dor să zbori pentru prima dată,
 dar lanțul gravitației te trage înapoi de picior,
 când doriința de zbor e mai puternică decât tine.
 piciorul îți însângerează,
 te mânjești pe aripi și fulgi cu clipe neimportante,
 și timp trecător de oameni.
 Fugi, amețit de beția de neant,
 și găsești în aer frigul de moarte.

tu aveai un fel de paradis universal,
identic cu toate paradisurile personale,
pe care l-ai pierdut odată cu tine.

Cântec pe ploaie

Oră gravă

❧ P U I U ❧

Nu-i cunosc bine biografia, nici pe cea oficială, nici pe cea intimă. Când l-am cunoscut, prin 1964-1965, domnul Nicolae Rădulescu era secretar general de redacție la revista *Vânătorul și pescarul sportiv*. Mi-l prezentase colegul meu de bancă din liceu, Petru Ioniță, proaspăt redactor. Într-una din zile i-am vizitat la redacție. La plecare, Puiu, cum îi spuneau cei apropiați, m-a întrebat:

Măine ce faci? Poate treci cu Petrică pe la mine; mai vorbim...

Și m-am dus. Din ziua aceea am devenit apropiați, măgulindu-mă cu prietenia sa dezinteresată. Petrică avea alte gânduri și curând a părăsit redacția. Eu l-am vizitat în continuare. Locuia pe strada Ienăchiță Văcărescu, în două cămăruțe ale unei căsuțe de sub Dealul Mitropoliei. Un cartier liniștit, plin de verdeață. M-a răsfățat deseori cu fel de fel de preparate vânătoarești, pe care i le trimiteau numeroșii săi colaboratori...

Într-una din seri mi-a citit din versurile sale. Mi-au plăcut și l-am întrebat de ce nu publică. Mi-a spus că încercase, dar de fiecare dată i se reproșase că poezia sa era prea pesimistă pentru vremurile în care trăiam.

Ca să te convingi, citește și tu câteva dintre ultimele „pesimiste“...

Mi-a întins un dosar cu mai multe file dactilografiate. Pe prima filă, titlul: *Cântece de ploaie* și dedicația, evident autoironică: „Lui Marian, câteva fundulițe din cutia mea de bal. Iunie 1967”.

Dosarul l-am regăsit de curând, făcându-mi ordine printre hârtii. L-am recitit cu suflul greu de tristețe. Bunul meu prieten ne-a părăsit în aprilie 1984. La cimitir, un nepot de-al său îmi mărturisise că Puiu lăsase „o bibliotecă minunată și o grămadă de poezii”. Nu știa ce să facă cu ele. Și nu știu să fi făcut ceva. Păcat! Măcar câteva dintre poeziile oferite mie în urmă cu peste patru decenii merită să vadă lumina tiparului.

Marian ȘTEFAN

Vârstă

Iubim mai rar, adânc și mai tăcut,
Durerea curge-n noi lin ca nisipul
Pe fund de ape și-mpietrește chipul
Sub masca grea a timpului trecut.

Ne amintim mai des de început,
Visăm mai rar și numai infinitul
Cuprins în moarte. Oare e sfârșitul
Care-a pătruns în noi și ne-a durut?

Și totuși vom rămâne azi ca ieri,
Cu soarele mai palid în privire,
Purtând pe umeri semn de primăveri

Demult închise în vreo amintire.
În dulci tovrășii, măcar în gând,
Spre alt tărâm ne înfrățim trecând.

Sunt munții departe, în spatele ploii,
Cu umbra pierdută în alb cenușiu.
Mestecenii albi, timizii și goii
Mesteceni – pun pete pe cerul târziu.

Orașul se-nchide în el câte-o oră
O vară întreagă a strâns soare greu
Și-ascultă bătaia, în geamuri, sonoră,
Ritmându-și ecoul profund și mereu.

Pământul adoarme în nopți fără lună
Sub ploaia egală, mărunță și grea;
Verzi valuri de grâne pe creștet îi sună,

Visează-nflorirea de aur și stea.
Emoția gândului, severă, atentă,
Veghează înaltă clipa prezentă.

Sonet

Sunt serile în care, grav, cobor
În mine ca-ntr-o galerie-n care
Păstrez o seamă de tablouri rare
Precis însingurate de-un fior.

Le luminez la rând pe fiecare,
Cu umbra lor emoția-mi măsur,
Le știu pe cele care mă mai dor,
Le-anim pe cele moarte în uitare.

E templul meu de umbre și statui
Pe care amintirea-l mai străbate,
Îl tulbur doar când vreau s-anin de-un cui

Vreun ultim chip. Și inima îmi bate
La chipul tău aflat la locul lui
În uriașa mea singurătate.

Dans

Rămânem câte doi. Ziua coboară
Asemeni stelei amurgind în zori.
Rămânem câte unul uneori,
Când celălalt se-oprește-n drum, să moară.

Pe urmă ne-ntâlnim, tremurători,
Cu cei ce-am fost altfel odinioară
Și iar rămânem doi, ziua coboară
Cu umbre reci, cu semne, cu fiori.

Ne-nchidem seara-n noi ca într-o carte
Cu foaia îndoită unde-am stat
Să plângem moartea care ne desparte

De celălalt, cu care am plecat.
Și când pe-ntinderi se arată luna
Rămânem unul, ca întotdeauna.

De unde vii și care țărături aspre
Ți-au scris întâia urmă pe nisipuri?
Și chipul tău e umbra căror chipuri
De cremene și limpezimi albastre?

Te-am căutat în șterse arhetipuri,
În armonii de băragane vaste,
În bucurii depline, în dezastre
Și-n apa din uluc prelinsă-n picuri.

Nu te-am găsit. Dar am aflat că știu
În ora gravă a absenței tale,
Când curge vinul cerului târziu,

Că mergi alături, pe aceeași cale
Pe care cel din mine, cald și viu,
Așteaptă-amurgul care se prăvale.

Romantică

Curând fereastra cade-n violet
Și, leneșă, estompa nopții pune
În tente grave linii de cărbune
Pe ceașca de cafea și pe caiet.

Ovalul umbrei tremură și-apune
Pe linia îngustă de parchet
Ascuns în moliciuni și, desuet,
Un vals coboară printre clipe brune.

Sunt: cartea cu poeme, lampa, aripa
Târzie-a nopții împrejurul meu,
Tăceri care-și îngăduie risipa

De aur a tristeții. Și sunt eu
Transfigurat și pur, fumându-mi pipa,
Cel care stau și te aștept. Mereu.

*

* *

Un drum pe care vom pleca curând
Sau mai târziu, în faptul înserării,
La ceasu-amiezii, sub lumina zării
Din pragul casei urcă tremurând.

Purtăm în noi solia întrebării
Cum va fi clipa? Până unde? Când?
Și așteptăm cu ochii mari, la rând,
Corabia ieșind din apa mării.

Încet, încet ne împăcăm cu noi,
Se sting tăciunii cei din urmă-ai urii
Și-o dragoste târzie prinde-altoi.

În jurul nostru, inima pădurii
Mai bate larg și-ntârziem apoi
La poarta veche a nehotărării.

Nicolae Rădulescu

Ilie Comăniță

PAVĂZĂ

Își cântă vântul simfonia
În sfânta orgă de copaci,
Mi-e sufletul ca vijelia
Să vii, iubito, să-l împaci!

M-a cotropit melancolia,
Tu vraja ei poți s-o desfaci,
Descântă-mă cu fantezia
Și cu credința unui vraci,

Să re trăiesc magnific jocul,
Clipa de vis, de dor, uimirea,
Când ne împovărează focul
Și trupurile simt pornirea

A ceea ce se cheamă șocul
Potopului numit iubirea!

PĂRUL

Ți-e părul ca fânețele cosite,
Rai de miresme nemaîntâlnite,
Sau poate noaptea fabuloasă-n care
Vor ochii mei să-și afle desfătare!

Răcoarea apei de izvor sfințită,
În care-nnoată mâna mea vrăjită,
Iar dezmiardarea pare o scânteie
Când trupul poartă zbucium de maree!

Trăiesc, iubito, clipa fascinantă
Când simt lumina ochilor că scade
Culcuș de-mbrățișare relaxantă
Ți-aștern din mâini în acolade!

Îți lași, peste-a ochilor arcadă,
În fald mătasea părului să cadă!,

MAREA ȘI PESCĂRUȘUL

Să fii o mare înspumată,
Iar eu un pescăruș pe val,
Adus de-o boare de mistral
Și coborând ca o săgeată.

Ca într-un joc fenomenal
Tu să-ți lași gura sărutată,
Să fii de zborul meu curtată
În sfânt și straniu ritual.

Chemarea ademenitoare
A valului ce-mi dă putere
Mi-aprinde sângele-n artere
Și mă înalță către soare,

Când eu sunt țipăt de plăcere,
Iar tu, perpetuă dogoare!

Carte frumoasă

IERI ÎN SLOBOZIA, AZI ÎN ROMÂNIA

În mai multe numere din anii 2007-2008, revista *Helis* a publicat ample extrase dintr-un manuscris inedit, aparținând publicistului și omului politic Constantin Xeni (1878-1963). Inițiativa revistei ialomițene a avut efecte benefice. Un an mai târziu, Editura Oscar Print a publicat textul integral, sub titlul *Figuri ilustre din epoca României Mari*. Cele 320 de pagini, bogat ilustrate, însoțite de ample note explicative și indice de nume, au fost precedate de un scurt studiu introductiv și o notă asupra ediției, toate datorate publicistului-istoric Marian Ștefan. Volumul s-a bucurat de o caldă primire din partea specialiștilor, dar și a publicului larg. Îngrijitorul ediției și conducerea editurii au avut emoționante întâlniri cu cititorii desfășurate la sediile Fundației europene „Nicolae Titulescu” din București (1 octombrie), Bibliotecii orașenești din Oltenița (21 octombrie 2009) și Bibliotecii municipale „Antim Ivireanu” din Râmnicul Vâlcea (29 ianuarie 2010). În ziua de 23 februarie 2010, în cadrul Simpozionului de istorie și civilizație bancară desfășurat la Banca Națională a României, cartea a fost distinsă cu Premiul „Gheorghe Brătianu”, oferit de prestigioasa Fundație Culturală Magazin Istoric.

Tonul acestor rânduri poate părea rece, informativ și atât. Bătaia de inimă vine tot din partea autorului, care îmi spunea cu un soi de stânjeneală plăcută: „Simt că trebuie să împart acest premiu și aprecierile onorante cu revista *Helis* și cu oamenii ei, dar nu știu cum..”

Dan Elias

DUPĂ FAPTĂ...

Într-una din seri m-a sunat pictorul Ion Andrei: „Ai aflat? Nicușor a primit un nou premiu...” Nicușor al nostru, fiul doamnei Florica și al domnului Alexandru (Foaie) Constantinescu, dascălii multor generații de copii din Fierbinții de altădată, ne dă minunate motive de mândrie. Meritele sunt doar ale lui, dar recunoașterea lor publică ne emoționează și onorează pe toți cei care îl cunoaștem și-l prețuim. Conștiincios și ambițios, harnic și tenace, ajuns în pragul a șapte decenii de viață, domnul prof. univ. dr. Nicolae Constantinescu a fost primit în Uniunea Scriitorilor din România, iar Muzeul Național al Literaturii Române i-a conferit Premiul „Perpessicius” pentru două volume din *Basmele românilor*, ediție critică pregătită împreună cu Iordan Datcu și A.G. Olteanu și apărute la Academia Română, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă. Domnul Constantinescu este un recidivist: în urmă cu zece ani, o altă lucrare a sa (*Relațiile de rudenie în societățile tradiționale*) a fost distinsă cu Premiul „Simion Florea Marian” al Înalțului nostru for academic.

Încă din 1973, la debutul editorial cu *Rima în poezia populară românească*, domnia sa reținuse

atenția specialiștilor. Câțiva ani mai târziu (1986) a publicat o nouă contribuție *Lectura textului folcloric*. Am menționa și lucrarea *Romanian Traditional Culture. An Introduction*, „Scripta Ethnologica Aboensia” 42, University of Turku, Ethnology, 1996 (cu o versiune mai amplă: *Romanian Folk-Culture. An Introduction*, The Romanian Cultural Foundation Publishing House, 1999). Împreună cu un alt consătean al nostru, dr. Alexandru Dobre, în 2001, a publicat cursul universitar *Etnografie și folclor românesc*, partea I.

Prezența sa în paginile publicațiilor de cultură, de-a lungul a patru decenii, sunt consemnate în culegerea întocmită de el însuși și tipărită în 2008 sub titlul semnificativ: *Citite de mine... Folclor, Etnologie, Antropologie. Repere ale cercetării (1967-2007)*.

Sunt doar o parte dintre cărțile purtând semnătura profesorului. Alăturând cărților sale cele peste 40 de promoții de studenți, seriile de masteranzi și doctoranzi ce s-au bucurat de atenta și exigenta sa îndrumare, opera profesorului Nicolae Constantinescu capătă dimensiuni ce justifică prestigiul de care se bucură. Iar admirația noastră, dragă domnule profesor, e pe deplin justificată!

Marian ȘTEFAN

FĂRĂ LEAC

Prin întunericul de noi dorit
Ca o regină-a nopții-ai înflorit
Cu-arome devastând ținutul
Tu mi-ai înmiresmat sărutul.

Mă ispitești cu trupul tău suav,
De dorul tău demult eu sunt bolnav,
Nici un ghioc și nici descântece
Nu pot, iubito, să mă vindece!

În brațele-mi sacerdotale
E-o liniște ca-n catedrale,
Doar orga inimii se-aude,
Cu sufletul tu îi răspunde.

Și să trăim fără conveniență
Momentul de resipiscență!

STĂPÂNI

E fulgul rece așezat pe frunte
Ca un sărut dumnezeiesc și pur,
Suntem nălucile ce prind contur
Prin ceața care stă să ne înfrunte.

Deasupra, ramurile sunt arcade,
Protecție peste văpaia noastră,
Să nu ia foc imensitatea-albastră
Și stelele pierdute în pleiade.

Simt trupul tău ca un fluid ce curge
Spre matca palmelor ce îl așteaptă,
O viscolire înspre noi se-ndreaptă,
Când lanțu-mbrățișărilor ne strânge,

Trăim cu inima în dor și în visare,
Stăpâni peste imperii de ninsoare!

Scrisoare către Eminescu

Uităm ades că dulcea Bucovină
Ni te-a născut zglobiu în sânul ei
Și nu vreun templu arvunit de zei
Dar întru toate nu porți nici o vină.

În intangibil te-au închis demult
Cei ce creației nu-i pot da hrană
Muncind ireversibila lor rană
De-a se-nrudi obiectului de cult.

Ți-am spus luceafăr, sfânt, un fir nu-i leagă
De matcă nici cât umbra de statuie
Inițierii-n alb filozofie
Dar cine-n aprig verb să te-nțeleagă?

Azi te-nspăimântă ce-ai primit în spate:
Răstălmăciri, legende de pământ,
Strivind lumina-ți, jocul din frământ;
În spirit clarvederea ne împarte.

Adria Bănescu

Eminescu

Lumea încă își înalță pământestile zidiri,
Lacul codrilor albastru își mai scrie soarta-n unde...
Ne e dor de Eminescu ca de primele iubiri,
Luminoase, jucăușe, trecătoare, dar profunde...

Țin și astăzi păpușarii ațele în mâna lor,
Prezentând, pe-aceeași scenă, drama veșnic neschimbată,
Noi, actori fără de voie, mai avem un singur dor
Ne e dor de Eminescu, ca de mamă și de tată...

Într-un veac al depărtării de izvor născutu-ne-am,
Când se-aprind tot mai puține stele care nu mai pier...
Ne e dor de Eminescu precum frunzelor de ram,
Precum teiului de floare și pădurilor de cer...

Petru BOTEZATU
(Cahul, Republica Moldova)

Ion Roșioru

Pantumuri noi din satul vechi

XI

Să recitesc autumnalul poem de Benjamin Fondane.
Să redescopăr Ursa Mare pe cerul pistruiat de stele.
Să mă îmbete cu arome-n livadă mărul Ionatan.
Să tragă-n fața casei carul împovărat de roade grele.

Să spargă nuci patriarhale bunica pe un bolovan
Să râdă de flăcării brudnici nevestele de muscă rele.
Să depene-ntâmplări din țara-i transfugul răzvrătit Ivan.
Să fiu rugat în toiul clăcii să spun din versurile mele.

Să redescopăr Ursa Mare pe cerul pistruiat de stele.
Să facem clacă și din vatră să scoată mama un bostan.
Să tragă-n fața casei carul împovărat de roade grele.
Să cânte tata doine „prinse” pe vremea când era cioban.

Să râdă de feciorii brudnici nevestele de muscă rele.
Să mai dispară câte unul să-ncerce țuica la cazan.
Să fiu rugat în toiul clăcii să spun din versurile mele.
Să se încingă hora-n care cu toții tropotesc avan.

Să facem clacă și din vatră să scoată mama un bostan.
Să-mi inflameze-nchipuirea poveștile cu draci și lele.
Să cânte tata doine „prinse” în vremea când era cioban.
Să iasă luna și să toarne bunicul vinul în ulcele.

Să mai dispară câte unul să-ncerce țuica la cazan.
Să chicotească-n pumni ștregarii de după gardul de nuiel.
Să se încingă jocu-n care cu toții tropotesc avan.
Să nu se lamenteze nimeni că va pleca fără pinge.

Să-mi inflameze-nchipuirea poveștile cu draci și lele.
Să spargă nuci patriarhale bunica pe un bolovan.
Să iasă luna și să toarne bunicul vinul în ulcele.
Să depene-ntâmplări din țara-i transfugul răzvrătit Ivan.

Să chicotească-n pumni ștregarii de după gardul de nuiel.
Să nu mai prididesc cu dusul pănușilor în alt saivan.
Să nu se lamenteze nimeni că va pleca fără pinge.
Să recitesc autumnalul poem de Benjamin Fondane!

Cântec orb

Ce ai inimă?!
N-am ghes. Nici iubire de cules. Am doar bulgări
de suspin, pe care îi cresc la sân. Că sunt de ierburi silit
să nu-mi gălesc așternut, să n-am rost pe unde sunt...
Pe când vreau să intru, ies. Când mă-ntorc parcă mă duc.
Ramuri negre fără trup mă pețesc pe dedesubt.
De-aș deschide vreo tulpină aș fi inimă haină,
aș fi stea fără lumină...
De aș trage, of, nădejde de la inimile treze,
numai margini aș culege..., numai flori fără petale.
Mamă, sufletul mă doare și-mi pătrunde frigu-n oase...!
Oasele-mi scâncesc fricoase... Le e teamă să nu cadă
înăuntru vreo zăpadă și să-ncremenească-n ger
duhul lor de porumbel. Îndurare, atâta cer...
Fă-mă, doamne, primăvară, să-nverzesc dacă mai pot
peste ochiuri de năvod. Să stau cu verdele-n sus
amiroșind a colind prin lacrima de molid. Că, acum,
în toamna rece, sufletul mi se petrece ca o pasăre de foc.
Și mai dă-mi, doamne, noroc să trag umbra lin pe dreapta,
până se închide poarta drumurilor în răspântii.

Ce ai inimă...?!
N-am cruce.
Sufletu-mi prin scânduri curge. Și nu știu unde m-aș duce...

Costel Bunoaica

HEMIS

ADMINISTRAȚIA

Tiparul executat la **S.C. ARTPRINT“ S.R.L.**
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro

Revista poate fi procurată de la sediul redacției
și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: **Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”,
Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”,
Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița.**

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.perlea.ro

Comunitatea Helis, forum de discuții: istorie.myforum.ro

Sponsori: TRANSMIM Slobozia, CONMET Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, SONTEC Slobozia,
CONCIVIC Slobozia, Gheorghe VLASE, Mihai DRĂGOI

E-mail:
gigizap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,

Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO88CECEIL0143RON0091587
Suc. CEC Slobozia

REDACȚIA

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

CRITICĂ - Ioan NEȘU

PROZĂ - Titi DAMIAN

POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN

TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU

FILOZOFIE - Nicolae STAN, Alexandru BULANDRA

ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD, Vitalie BUZU

ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ

MUZICĂ - Nicolae ROTARU

ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan
CIUCĂ, Cristi OBREJAN

EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina
ROȘCA, Mihaela RACOVÎTEANU

INTERVIU, REPORTAJ, ESEU - Ion ALECU, Vasile
IORDACHE